

EPERJESI LAPOK

Előfizetési árak:
Egész évre . . . 12 K.
Félévre . . . . . 6 K.
Negyedévre . . . 3 K.
Hirdetési díj: Egyhasábos
peltisor egyszeri hirdetésre
15 f. Közlemények sora 40 f.

**POLITIKAI, TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI,
KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP**

Az Eperjesi Széchenyi-körnek, az Eperjesi Magyar Védőegyesületnek
□□ és az Eperjesi Kereskedők Társulatának hivatalos közlönye. □□

Szerkesztőség és
:: kiadóhivatal ::
Kósch Árpád
könyvnyomdája
Eperjes, Fő-u. 59.
:: Telefon-szám 16. ::

A hadiemlék- és műkiállítás kapunyitása.

Az emberi gondolkodásnak legnagyobb görög mestere, egy ihletett munkájában a nagy lélekről szólva azt írja, hogy ez tudatában van a maga fenkölt nagyságának s lelkének nemes szépségét és hevületeit minden önző hiúságtól s naiv tetszelgéstől menten, tiszta öntudattal önmaga előtt is sokra, sőt mindennél többre becsüli s azt másokkal is megbecsültetni kívánja.

Ez a gondolat merül fel bennünk önkéntelenül azon nemes hangulatok hatása alatt, melyeket a május 2-ikán megnyitott hadiemlék- és műkiállítás gyönyörűségei termei keltenek.

Önmagunkról szólunk. S szavunknak mégis az elragadtatás hangján kell megszólalnia. Nem a törpe lelkek elfogult öncsodálatával, hanem objektív öntudattal, az igazságot, a való tényt megállapító komoly igazságérzet sugallta magabecsüléssel.

Ámde aki ismeri azokat a magasztos motívumokat, melyek e kiállítás ideáját fölszínre hozták, aki látta azt az szinte áhítatos meleg rajongást, mellyel ezt az eszmét megszerették és felkarolták, azt a hihetetlen utánjárást, mellyel a kivített elő készítettek s főképp azt a sok-sok áldozatos és kitaró munkát, mellyel az egésztest végig-

dolgozták: az méltán várhatta is a nagyszabású, a nagystíliú eredményeket.

De a siker várakozáson felül imponáló lett. Nagyobb, mint amilyet a megtervező elme legmerészebb álmaiban maga is álmodni mert volna.

Akár az elrendezés disztinívált ízlését, akár a kiállított tárgyak hatalmas tömegét, azok műbecsét, vagy milliókat képviselő anyagi értékét tekintjük, konstatálnunk kell, hogy a püspöki palotának termei oly képet tárnak elénk, mely semmiképpen sem vall egy provinciális város átlagos vállalkozására, hanem amelynek méretei s kivitele országos jelentőségre tarthatnak méltán igényt.

A mai zavaros idők közepette ugyan nem lehetnek reményeink kiállításunk jelentőségének ezen megérdemelt országos méltánylására. A másfelé terelődő gondok, az élet s közlekedés nehézségei mellett, a legőszintébb érdeklődés is sok esetben szárnyaszegett lesz. Ez a mai idők termézetes velejárója. A vágy azonban, amely a műtárgyak ez odaadó fáradsággal összehordott ritka gyűjteményének tanulságos gyönyöreit másokkal, igen sokakkal megosztani szeretné, a mai kényszerű lemondásért talán megkapja azt a kárpótlást, hogy kiállításunk teljes megéréshez juttatja

egy eperjesi múzeum eszméjét is, ami kulturvárosunk, nagyszámú iskoláink szempontjából már nagyon égető szükség.

Nem hivalkodó nagyzás, nem hangos kürtszó az, midőn kiállításunk sikereit és értékét érdem szerint oly sokra becsüljük, mert való, hogy amit Sárosvármegye itt bemutat, az nem egy vidéki rendezésnek édeskés parádéja, hanem a komoly, tanulmánygyó lelkeknek tartalmas kulturiskolája.

Azért az nem is felületes megtekintőkre vár, akik a kiállítás nemes ízlésű elrendezését bámulják csupán, akiknek érdeklődése egy-két látogatás általános impressziójánál már kimerül, hanem megértő lelkeket kér magához, hogy jöjjenek el okulást szerezni a régi és új művészetnek remekelt alkotásain s életet, ihletet szívjanak föl belőlük az emberi ész, erő és akarat újabb munkáihoz. Nemcsak látó, hanem meglátni is tudó szemlélőket vár, akiknek gyönyör az, ha tágabb szemhatárba tekinthetnek s a történelemben, iparban, művészetben s a kulturának egyéb ágaiban szerzett tapasztalataikat és tanulmányaikat egy szebb, esztetikusabb élet kialakítására értékesíthetik. Mert kiállított műtárgyaink mondhatni egytől-egyig tanulmánytárgyak is,

TÁRCA.

Visszajött levél.

Lombhullató szomorú ősszel
Visszajött egy könnyel írt levél.
Kis igénytelen papir, és mennyi
Búról, mennyi bánatról beszél.

Beszél ezüstös fényű, csillogó
Éjszakákról suttogva, halkán...
S a régi láng e halk suttogása
Vérvörös fényvel fel-fellobban.

Beszél gyilkoló, vad rohamokról,
Lát őrijöngő, szilaj rémeket,
Amint rombolva pusztítanak, zúznak...
... Valahol a Doberdó mellett.

Ha évek múlva a barna kis lány
Vidám kacajjal arra áthalad, —
Megérti-e az erdőben csengő
Titokzatos, lágy, méla hangokat?

A rét, a berkek? Azok mind, mind
Beszélnek. A szél, a lég mesél...
S a lány nem tudja már, hogy régen
Visszajött egy könnyel írt levél.

Chippendale.

Írta: dr. Wick Béla.

Az eperjesi hadiemlék- és műkiállítás érdekes és kulturhistoriailag tanulságos tárgyai között méltó feltűnést kelt a XIII. sz. teremben elhelyezett bútorkészlet, mely az angol műipar fejlődésének egy korszakot alkotó mozzanatát tárja elénk. Ennek a műfejlődésnek kora a tizenyolcadik század közepe.

Ebben az időben igen élénk műipari tevékenység folyik mindenfelé. Francia- és Németországban is ekkor lát az átformálás erélyes munkájához az a dekoratív irányzat, mely a barokkstílusnak nehézkességét a rokokónak formában és koncepcióban gazdag, sokszorosán hajlított vonalaival igyekszik könnyeddé tenni. Európa többi országaiban is ez foglalkoztatja

az iparművészek fantáziáját s igen változatos ötletekkel gazdagítja a dekoratív vonal kuszát.

A kontinensnek ez az irányzata már a francia közeli szomszédság miatt sem maradhatott hatás nélkül Angliára sem. A számító és az élet praktikus érdekei felé vonzó angol léleknek merev, sablonos alkotásai nem szívták ugyan fel magukba oly mohón a rokokó ideáit és ötleteit, mint az esztetikáért jobban lelkesedő kontinens iparművészete, mégis ezeknek a hatása gyökeres reformokat hoz be náluk is s egy sajátos nemzeti stílusnak lesz a megteremtője.

Ennek a speciálisan angol stílusnak kialakulása Thomas Chippendale (Csipp'ndél) nevéhez fűződik. Chippendale életrajzából csak keveset tudunk. Egy tükörkeretfaragónak volt a fia. Legelső feltűnést keltő munkái 1720—1725 tájára esnek. 1730-ban már széles körben ismert iparművész, aki ezidőben még hollandi hatás alatt készíti bútorait nem diófából, mint amott, hanem mahagonifából. Ettől kezdve mindinkább terjed a hírneve s a tizenyolcadik század közepe felé virágzó műbútorüzlete van London egyik igen

CSEMEGÉK, CUKORKÁK
LEGJOBB MINŐSÉGBEN

KLEIN JENÓNÉL

BODEGA

FÜTCA : TELEFON
46. SZ. : 162. SZ.

melyek fölött felületesen átsiklani nem szabad, amelyek beszélni akarnak hozzánk önmagukról, mestereikről, korukról, viharos vagy békés napjaikról, hagyományainkról, őseinkről, akiket ők ismertek, a kiknek lelkét, alkotóerejét, gondos, lelkiismeretes, becsületes munkakedvét ők képviselik s hitelesen hirdetik nemzedékeken át.

Ilyen vendégek jöjjenek hát s hozzák meg szerzett gyönyöreiknek némi viszonzásul áldozatfilléreiket azon magasztos célnak is, mely a kiállításnak létet adott, hogy odahelyezzék ők is kegyeletük adóját azoknak szentelt sírjára, akik érettünk, boldogulásunkért, kulturánkért sok goriczét álltak meg s kiknek hősi jutalmuk sokszor nem más, mint hogy érettünk koruk virágzszakában immár porladozhatnak.

Ezeké a kegyelet. A hála azoké, akik műtárgyaikat, féltett kincseiket, családi ereklyéiket a kiállításnak készséggel átengedték. Köszönet illesse meg dr. Novák István eperjesi püspököt, akinek nagylelkű jóságából a kiállítás a püspöki palotában oly díszes és annyira megfelelő helyet nyert. Az elismerés a rendezőség fáradozásainak jutalma. De a dicsőség babérja mégis csak azé, aki a rendezőbizottság élén graciózan finom ízlésével, előkelő szellemének és tartalmas szívének szuggesztív erejével, fáradságot s nyugalmat nem ismerő agilitásával az egész kiállításnak lelke volt.

Ez *Bujanovics Gyuláné*, Sárosvármegyénk főispánjának fenköltlelkű felesége.

A kiállítás eszméjének első megvillanásától az utolsó etapeig az ő erős energikus kezében futottak össze a megalkotás összes szálai; ott volt ő mindenütt mindenkor, ahol irányítani, komolyan dolgozni kel-

lett, s a munka oroslánrészt mindenből magának tartotta fenn.

Ékes tanúbizonyságot nyújtott ő ez alkalommal is arról, hogy eszményi lelkében minden kulturgondolat élénk fogékonyságra talál, hogy nem ismer áldozatot ott, ahol időszerű, nemes ideáknak szolgálatot tehet.

Legyen ezen buzgó fáradozásának legszebb jutalma az a tudat, hogy egészebbet, harmonikusabbat magában véve s méltóbbat, magasztosabbat a hősök emlékének ezen kiállításnál nem alkothatott s legyen büszkesége az a lelkes szeretet, melynek igen becses visszhangja volt ezért az az őszinte ováció is, mellyel a megnyitáskor a nagyszámú díszes közönség az ő nagy lelkének hódolt, mely őt vármegyénk gondos, szerető édesanyjává avatja.

Dr. Wick Béla.

A napok óta borús ég egyszerre kiderült, a szél lecsendesedett, s teljes májusi pompájában ragyogott az ég május 2 ikán, a Sárosvármegyei hadiemlék- és műkiállítás megnyitásának napján.

Délelőtt 1/2 11 órakor programszerűen nyitotta meg *Bujanovics Gyuláné*, a kiállítás védnöknője a szívét-lelkét gyönyörködtető pompás kiállítást.

A kiállítás nagytermében előkelő közönség és a rendezőbizottság élén fogadta dr. *Novák István* püspök a kiállítás tulajdonképeni megteremtőjét, *Bujanovics Gyuláné*, akinek a lépcsőházban a rendezőbizottság nevében *Lukovich Emmy* virágcsokrot nyújtott át.

A püspök rendkívül hatásos beszéddel üdvözölte a védnöknőt.

„Méltóságos Asszonyom! Mélyentisztelt Hölgyeim és Uraim!

Immár három éve állunk a világháború hatása alatt. Ez a nagy világégés lenyűgözi gondolatainkat, uralja érzelmeinket s igazán alig van életünknek olyan vonatkozása, melyet hatása alól kivonhatnánk.

Mint egy rettenetes vihar, úgy szakadt ránk

a világháború. Szenvedés, gyász, szomorúság, pusztulás támad a nyomában. A nemzet egész erejének megfeszítésére van szükség, hogy a háború által elének állított feladatoknak megfelelhessünk, az általa ütött sebeket beheggeszthessük s a békés jövőndő követelményeinek megfelelhessünk.

Amint nem vonhatja ki magát senki a háború hatása alól, éppen úgy nem állhat senki félre, amikor a háború nyomában fakadt feladatok megoldásában való közremunkálásról van szó.

A haza határainak megvédését, őseinktől öröklött szent örökségünk oltalmát nyugodtan bízhatjuk hős fiainkra. A mi feladatunk a jövő előkészítése, annak a jövőnek munkálása, melyet hős fiaink vérük hullásával, fájdalmas halálhörögésükkel biztosítottak számunkra. A mi feladatunk mindannak előkészítése, ami Isten segítségével remélhetőleg a közel jövőben beköszöntő békés időkben hazánk szebb jövőjét, erőteljes fejlődését előmozdítja.

Ebbe a munkába be kell állania minden erkölcsi erőnek: a gondolkodó elmének éppen úgy, mint a melegen érző szívnek. Mindkét erkölcsi erőnek megvannak a maga sajátos feladatai. Vannak feladatok, szent kötelességek, amelyek sikeres és nemzeti szempontból fontos megoldásában a melegen érző szív a főszerep. Ahol a kegyelet és hála lerovásáról van szó, ahol résztvevő, meleg szeretetre van szükség, ott közre kell működnie a társadalomnak.

Virágzó ifjúságunkban elesett hőseink sírjainak kegyeletes gondozása, ádáz küzdelmekben megrokkant vitézeink nehéz sorsának könnyítése, idő előtt bús özvegységre jutott özvegyek és szomorú árvaságra jutott árvák könnyeinek letörlése a mi szent kötelességünk. Az állam kétségtelenül meg fogja tenni kötelességét e téren is, de az állam csak a kereteket adhatja meg. E kereteket melengető szeretettel kitölteni a társadalom feladata, szent kötelessége.

E szép kiállítás, melynek megnyitására ma egybegyűltünk, a hadi jótekonyság jegyében született meg. Kegyelet, hála és meleg szeretetből fakadó kötelességérzet vetette fel, lelkes, buzgó és szeretetteljes munkálkodás valósította meg az eszmét.

ez a fanem erősen támogatta őt. A szümentes, erős, kemény s amellet biztosan faragható és könnyen simítható, szép ereztű, selyemfényű fa igen megfelelt a szubtilis, finom rajznak, amely Chippendale különösen kedvelt szék- és asztalbútorait jellemzi.

Chippendale bútorait a műbarátok újabban ismételten nagyon felkarolták kecses eleganciájukért, szemet nem fárasztó, keresetlen puritánizmusuk, fantáziát nem ingerlő nyugalom s a célszerűséget szemmel tartó s emellet kultur-történelmi szempontból is korszakot alkotó jelentőségük miatt.

Ezt a műtörténelmi jelentőséget fokozza az is, hogy a Chippendale művészete előkészítője volt az angol klasszicizmusnak, mely a Louis XVI. stílussal parallel fejlődött s őse a biedermeier-izlésnek is, amelynek túlzásba vitt rendszertelensége a mai műipar figyelmét mindinkább vissza-visszatereli az ősnak, Chippendalenek nemes, józan, becsületes stílusvilágába.

□□□

előkelő negyedében (St.-Martin's Lane). 1754 ben először s 1762-ben már harmadszor jelenik meg a «Werkes the Gentlemans and Cabinet-makers Director» mintagyűjteménye.

Ezen munkájában megjelent rajzokon újabb irány érvényesül Chippendale tervezetéseinél. A keletázsiai útjáról visszatérő Chambers kínai műtárgyai idegen motívumokra irányítják Chippendale figyelmét, aki ezeket az exotikus elemeket a rokokó lendületes idomaiba olvasztja. Ez Chippendale művészetének második periódusa, amellyel megteremtette a nevével elnevezett speciális angol műipari típust.

Egy harmadik korszakot is szoktak még megkülönböztetni a műtörténetírók Chippendale munkáin. Ez az az időszak, amelyben a francia rokokó kifejlett idomai lépnek nála ismételtelen előtérbe, de most sem oly fantasztikus módon, mint másutt, s itt-ott csúcsíves elemeket, Tudor-íveket is vegyít különösen szekrényeinek a szerkezetébe. Fantáziáját azonban ő mindenkor fékezti, praktikus érzéke nem hagyja el, a bútordarab tulajdonképeni rendeltetéséről nem feledkezik meg

sohasem, hanem gondol a célszerűsége és kényelemre is. Vonalvezetése nyugodtabb, józanabb s kapcsolatot keres a rokokóidomok s a keletázsiai motívumok között. Hogarth interieurjein (pl. «A modern házasság» című képén) láthatók ilyen idomú ülőbútorok, amelyeket a műtörténet e festőnek a nevével Hogarth-székeknek nevez.

Chippendale művészetének kinaizáló korszakából való a kiállításunkon szemlélhető szóbanlévő bútorok is. Hogy rajtuk a rokokóidomok mellett a keletázsiai jelleget annál jobban megfigyelhessük s megérthessük, igen alkalmas útmutatást nyújt erre a tisztán kínai motívumokból álló kicsi virágvázatartó, amelyet a bútorok társaságában találunk. A vonalvezetésben és az idomok alkalmazásában egészen világosan tűnik ki, miként vette át Chippendale az ázsiai karaktervonásokat s hogyan egyesítette azokat a rokokó ízléssel az ő sajátosan tipikus stílusába. A széklábakon és a támlák idomain ez a legszembeötlőbb.

Chippendale munkáihoz, miként említettük, mahagonifát alkalmazott. Terveinek kivitelében

A „MODIANO-CLUBSPECIALITÉ”
SODORNI VALÓ SZIVARKAPAPIRRAK ÁRA *

1 KÖNYVECSKÉBEN 60 LAP VAN.

ma
20 fillér.

Minden könyvecskén rajta van e védjegy és a gyáros aláírása.

S. Modiano

Nemes gond nemes, lelkes megtalálta vezető Amilyen lelkes nyom a szép és fáradtságot is meg. Lelkes kedves szeretet és urakból álló amelynek vállát meg e szép kiállítás

Nemes és város és Sárosvármegyénk készséggel ajánlják, féltve őrző családi kincseiket, külföldre beret

A jó Isten e szép kiállítás létrejöttét előm

Azon remény csak jelentékesíteni a jótekon erkölcsi kötelességgel tisztelttel kérem fel művére a k és adja át neme

Bujanovics C noki erővel vála

„Méltóságos Uraim!

A Püspök ú szívhez szóló s kötelességeket, a társadalomra

Sárosvármegye teljesítette kötelességét a h ezer sebből vérleányainkat önfinket, látjuk, m közönségünk, t árvák és rokka szik enyhíteni e

Ez a kiállítás mily áldozatkés mi szép megye eszmét, mily k nemes célt szolg

ciói mellett nem újabb működés műizlésének, fin

Ez a kiállítás megyénkben dú művészeink és álló alkotásait, csekély részével kulturánk bizo méltán büszkéle

Hálás köszönet ur öméltóságának legnagyobb műve de gyönyörű p sikerét előre is

Hálás köszönet önagyméltóságának engedte, hogy kiállításunk dísz táns egyház ké ségükért.

Köszönetet

Vége

A Fischer- a FISCHER központi e

Nemes gondolat eredményes megvalósítására nemes, lelkes vezérre van szükség s ez eszme megtalálta vezérét Méltóságos Asszonyomban. Amilyen lelkesen karolta fel Méltóságos Asszonyom a szép eszmét, éppen olyan buzgalommal és fáradságot nem ismerő munkával valósította is meg. Lelkes buzgalomával, nemes fáradozásával, kedves szeretetreméltóságával lelkes hölgyekből és urakból álló rendező bizottságot szervezett, amelynek vállvetett munkálkodása teremtette meg e szép kiállítást.

Nemes és fáradhatatlan agitációjára Eperjes város és Sárosvármegye áldozatkész közönsége készséggel ajánlotta fel régi korok szép emlékeit, féltve őrzött és meleg szeretettel becézett családi kincseit, legkedvesebb s nehezen nélkülözhető berendezési tárgyait.

A jó Isten áldása legyen a nemes munkán, e szép kiállításon és mindazokon, kik annak létrejöttét előmozdították!

Azon reményben, hogy e szép kiállítás nemcsak jelentékeny anyagi eszközöket fog biztosítani a jótékony célnak, hanem a társadalom erkölcsi kötelességérzetét is mélyíteni fogja, tisztelettel kérem Méltóságos Asszonyomat, tegye fel művére a koronát, nyissa meg a kiállítást és adja át nemes rendeltetésének.

Bujanovics Gyuláné mindenkit meglepő szónoki erővel válaszolt s megnyitotta a kiállítást.

„Méltóságos Püspök úr! Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A Püspök úr öméltsága igaz érzéssel és szívhez szóló szavakkal méltatta azon szent kötelességeket, melyek a háborúval kapcsolatban a társadalomra hármanak.

Sárosmegye hazafias közönsége mindenkor teljesítette kötelességét. Most, amidőn Európán végigszánt a háború réme és drága népünk ezer sebből vérzik, ott látjuk asszonyainkat és leányainkat önfeláldozóan ápolni sebesült hőseinket, látjuk, mint gyarapítja könyörületes szívű közönségünk, társadalmunk minden rétege az árvák és rokkantak alapját, látjuk, hogy igyekeznek enyhíteni erdélyi testvéreink szenvedéseit is.

Ez a kiállítás is újabb bizonyítéka annak, mily áldozatkészek a mi kedves városaink, a mi szép megyénk. Mily lelkesen karolta fel az eszmét, mily készséggel járult hozzá, hogy a nemes célt szolgálja. Nem is tudja, nemes intenciói mellett nem is gondol arra, hogy ezzel az újabb működésével tanújelét adja kifejlődött műzülésének, finomultán művelt lelkének.

Ez a kiállítás speciálisan sárosi. Felöleli a megyénkben dúlt háborúnak emlékeit, bemutatja művészeink és amatőrjeink magas színvonalon álló alkotásait, a Sárosban levő műkincsek csekély részének gyűjteményét, mint évszázados kulturánk bizonyosságát, amelyre mindnyájan méltán büszkék lehetünk.

Hálás köszönetet kell mondanom a Püspök úr öméltságának, ki nemcsak mint kiállító a legnagyobb műérzékkel emeli a kiállítás értékét, de gyönyörű palotájának átengedésével annak sikerét előre is biztosította.

Hálás köszönetet mondok a kassai Püspök önméltóságának kegyességéért, amellyel megengedte, hogy a sárosmegyei egyházi kincsek kiállításunk díszei lehessenek, valamint a protestáns egyház képviselőinek hasonló nagylelkűségükért.

Köszönetet mondok a világhírű mesternek,

Szinyei Merse Pálnak, megyénk hű fiának egyik legújabb mesterművének kiállításáért.

Ezer köszönet kiváló művészeinknek, amatőrjeinknek és mindazoknak a nagylelkű hölgyeknek és uraknak, akik szerény szavamra oly rendkívül szeretetreméltóan adták ide kincseiket.

Köszönet a katonai parancsnokságoknak, akik kiállításunk létesítéséhez oly nagy mértékben járultak hozzá.

És végül szívem egész melegével köszönöm a rendező-bizottság tagjainak, az én lelkes munkatársaimnak fáradságot nem ismerő türelemben nem változó, minden nehézséggel jó kedélyben megküzdő közreműködésüket. páratlanul kitartó, célirányos, értelmes munkájukat. Isten áldja meg mindnyájukat!

Ma — a dicsőséges gorliczei áttörés világtörténelmi eseményének második évfordulóján — a kiállítást ezennel megnyitom.

A megnyitó-beszéd elhangzása után a közönség eloszlott a kiállítás termeiben, csodálva a temérdek műemléket, melyeket a szeretet hordott egybe, hogy hőseink özvegyei s árvái iránt érzett hálája, kegyelete adóját lerója. A palota előtt a kassai katonai zenekar játszott.

A kiállítás pompás, nagyszerű anyaga, rendkívüli ízléssel való rendezettsége s gazdagsága valóságosan elragadta a közönséget, amely sűrűn keresi fel a kiállítás termeit, hogy igazi lelki gyönyörűséget szerezzen.

A kiállítás anyagának ismertetésébe nem is foghatunk bele jelen cikkünk keretében, mert annak gazdagsága meghaladja azt.

A rendező bizottság, mint lapunk mult számában már említettük volt, gondoskodott arról, hogy a látogató közönséget hangversenyekkel szórakoztassa.

A kiállítás zenei napirendjét itt közöljük. Az eperjesi áll. tanítónőképző-intézet május 8-iki hangversenye: 1. a) Panas, norvég dal, b) Bellmann: Tánccal, előadja az intézet ének-kara. 2. Szavaltat, előadja Tahy Lidia I. o. növ. 3. a) Jensen: Dal, b) Myer-Helmund: Moment musical, zongorán előadja Haág Erzsébet I. o. növ. 4. Sztójánovics—Arany: Rege a csodaszarvasról, karének szavallattal és zongorakisérettel, előadja az intézet ének-kara, Hajnóczy Eugénia IV. o. növ. zongorakisérettel; a szavallatot előadja: Kutas Irén III. o. növ.

A május 10-iki (csütörtök) házi-hangverseny műsora: 1. Gyulai—Révfy: A hősök sírja, karének, előadja az eperjesi gör. kath. theologia hallgatóinak ének-kara. 2. Magyar dalok, cigányki-érettel játsza Szemere Márton. 3. Die Jagd nach dem Glück, ouverture, előadja a gör. kath. tanítónőképző-intézet zenekara.

A május 12-iki (szombat) házi-hangverseny programja: 1. a) gr. Zchy Géza: Szerenád, b) Chaminade: Őszi hangulat, concert-etude, zongorán játssza: Putschalkó Marianna úrhölgy. 2. Szavallat, előadja Kelemen Béláné úrnő. 3. Riddlei K.: Rhapsodia, hegedűn előadja Pál Margit úrh., zongorán kíséri Kizák Bertalan úr.

A május 16-iki (szerda) házi hangverseny programja: 1. a) Scambatti: N-nia (Halotti keseregés), b) Feschikovszky: Paroles sous fraires, zongorán előadja Vilecz Mihály. 2. Háborús dalok, hegedűn játssza Keil Elza úrleány.

Május 19-iki (szombat) házi-hangverseny műsora: 1. Zongorajáték, előadja Wohánerné-Hoffmann Olga úrnő 2. Szavallat, előadja Szentgyörgyi Lili úrleány 3. Férfi szóló, éneklő Hemerka Gyula.

Esdő szó.

Tudvalevőleg vármegyénkben már számos harangot elrekkvált a hadvezetőség. Bármennyire fáj mindnyájunknak ezek elrekkváltása, abba a szükségparancsolta körülmények között természetesen bele kell nyugodnunk. Mégis, amikor tapasztaljuk, hogy számos régibb (így pl. tizenhetedik századbeli) harangunkat vitték el s helyettük egy csomó újabbat meghagytak, gondolkodóba kell esnünk, hogy számos esetben miért kellett ennek megtörténnie. Pedig tudunkkal — felsőbb intézkedések szerint is — minél régibb valamely harang, annál inkább kellett azt helyén meghagyni, hacsak használható állapotban volt. Igen kevés esetben történt meg, hogy a kisebb harangot azért nem bántották, mivel régibb volt, s helyette elvitték a jóval nagyobb, de újabb keletűt. Arról is van tudomásunk, hogy egy községnek öt harangja közül négyet — még pedig köztük pár kétszáz évnél idősebbet — szállítottak el. Mivel újabb rekkvirálásra nem voltunk elkészülve, csodálkozunk kellett azon, hogy miért maradtak teljesen bántatlanul számos községünknek harangjai. Most igen tekintélyes helyről arról értesülünk, hogy megint lesz rekkvirálás. A Műemlékek Országos Bizottsága legutóbbi ülésében megint foglalkozott a harangok ügyével s annak az egyhangú véleményének adott kifejezést, hogy az 1700-ik évnél régebben öntött harangok a rekkvirálástól föltétlenül mentesek legyenek, mert ezek már régiségükkel fogva is becses emlékek s az ország összes harangjainak alig nyolc százalékát teszik ki, tehát a hadvezetőségre nézve meghagyásuk számottevő különbséget nem jelenthet. Az 1700. után öntöttek közül csak azoknak a megmentése iránt kell intézkedni, amelyek művészi alakításuknál és ékszerűségükkel fogva arra kiválóan érdemesek. A Műemlékek Országos Bizottsága úgy a kormányhoz, valamint az egyházi főhatóságokhoz fordult a szükséges intézkedések végett. Össze kellene tehát iratni elsősorban az 1700-nál régibb harangokat s másodsorban az újabbakat: 1700—1850-ig. Végül a legújabbakat. Vármegyénknek számos harangját összeírták már lelkes papjaink, illetőleg összeírták ügybuzgó főszolgabíráink. (Lásd: „Műemlékeink összeírása” c. cikkemet. EPERJESI LAPOK. 1917. március 18.) Gondosságukkal számos igen becses harangfeliratot mentettek meg az enyészettől. Sürgősen, mielőbb össze kellene iratni még azon községeink harangjait, amelyekből a szükséges adatokat az illetékes tényezők eddig be nem szolgáltatták. A harangok sorsán kívül itt természetesen azoknak feliratait érdekelnek mindnyájunkat elsősorban. Ezek alapján fogunk ugyanis legbiztosabban eligazodhatni, hogy mely harangjaink legmértékesebbek arra, hogy helyükön meghagyassanak. Úgyis már több régibb becses harangot elvesztettünk, melyeket nagyobb utánnézéssel, közbelépéssel, újabb keletű harangjaink árán meg lehetett volna mentenünk. Mindezeknek érdekében itt is újból esdőleg fordulunk sok üdvöset tenni tudó legilletékesebb intéző köreinkhez és tényezőinkhez, hogy régibb és értékesebb harangjaink, mint nagybecsű történelmi ereklyéink megmentésén lehetőleg közreműködni s a harangfeliratokat a Sárosmegyei Közigazgatási Bizottságnak — úgy, mint eddig történt — beküldeni sziveskedjenek.

Dr. Janicsk József.

Vége a kávéhiánynak!!

A Fischer-féle Folyékony pótkávé kapható nagyban a FISCHER-féle FOLYÉKONY PÓTKÁVÉ R.-T. központi eladási irodájában: Budapest, I., Átlós-út 22-24-26-28.

Keverjen egy pohár tejbe egy kávéskanálnyi Fischer-féle pótkávé

és édesítse meg egy kocka cukorral. Kitűnő ízű, tápláló reggelihez jut és a cukorral is takarékoskodik. ::

Telefon: 10-22.

Kicsinyben minden jobb fűszerkereskedésben. ::

Hadiárva. Rokkant katonák. Hősök emléke.

A sárosvármegyei hadiárva alapja járára az eperjesi kir. adóhivatalba, mint Sárosvármegye gyámpénztárába 1917. május 1-jéig a következő adományok folytak be:

A már nyugtázott összeg	K. 39,278-34
Sesavniczky Imre szentmihályfalvai kjegyző kávékiosztás feleslege cím. Fekete Béla szolgabíró útján: Kövesdi Ján. és tsai sárosbogyányi lakosok adományai	10-
Kompanyik István boroszlói r. kath. lelkész, a gazd. egyesület által kiadott gyümölcsfaoltványok feleslege címén	90-
Mizsicsko Jenő g. kath. esperes, vargonyi lakos 3-ik gyűjt. (hozzájárultak: Mizsicskó Jenő esperes 7-10 kor., Kmezc György 5 kor., Lukacsó Andrásné és Lukacsó Miklós 2-2 k., nagypénteki gyűjtés 62 kor.)	60-
Fekete Béla a lemeséi főszolgabíró nevében kávékiosztási felesleg címén	78-10
Csupák Dezső hámbori r. kath. lelkész három ízben Hámbor és Magas községekbeli hívei adománya	42-
Davidovics Manó turinai körjegyző: Turinántartott gyűjt. eredmény. cím. (Ezzel eddigi gyűjt. 601-15 K.-ra emelk.)	27-
Wischin Győző sárosbogyányi körjegyző: Boroszló közs. adom. cím. (Ezzel eddigi gyűjt. 718-76 K.-ra emelk.)	70-
Laczó János ladomérvágási g. kath. lelkész útján: híveinek húsvéti adománya két ízben	40-68
A sárosvármegyei hadiárva alapja tőkésített készpénzének kam. 1916. december 31-ikéig	18-
	361-96
Összesen:	K. 40,076 08

A fentebb felsorolt adományokat ezennel nyugtázom. Egyúttal a mélyen tisztelt *adakozóknak és gyűjtőknek áldozatkészségükért és sikeres fáradozásukért* — a hadiárva nevében — hálás köszönetet mondok.

Eperjes, 1917. május 1. DR. MÁRIÁSSY BÉLA s. k., Sárosvárm. árvaszékeknek elnöke.

Az eperjesi hadiárva alapjára az elmúlt héten a következő adományok érkeztek:

a) a városi pénztár útján:	
A gyűjtés eredménye 1917. május 5-ikén	21,700-34
b) az EPERJESI LAPOK útján:	
Gellért Tibike	2-50
Szeszfinomító tisztviselői	20-
Összesen	22-50

Midőn ez adományokért az árva nevében a leghálásabb köszönetnek adok kifejezést, arra kérem városunk nemesszívű, áldozatra kész közönségét, méltóztassék újabb adományokkal lehetővé tenni, hogy azoknak árvaíról, akik éretünk is meghaltak, méltóan gondoskodhassunk. Adományokat úgy a városi pénztár, mint az EPERJESI LAPOK szerkesztősége készséggel elfogad és e helyen nyugtáz.

Eperjes, 1917. május 5. FARAGÓ JÓZSEF, kir. tan., polgárm.

Az eperjesi rokkant katonák alapjára az elmúlt héten a következő adományok érkeztek:

a) a városi pénztár útján:	
A gyűjtés eredménye május 5-ikén	2875-19
b) az EPERJESI LAPOK útján:	
Hudák-Mikulich Margit	4-

Midőn ez adományokért a rokkant hősök nevében a leghálásabb köszönetnek adok kifejezést, arra kérem városunk nemesen gondolkodó, áldozatra kész közönségét, méltóztassék újabb adományokkal lehetővé tenni, hogy azokról a rokkant hősökről, akik éretünk is szenvedtek, méltóképen gondoskodhassunk.

Eperjes, 1917. május 5. FARAGÓ JÓZSEF, kir. tan., polgárm.

Az eperjesi hősök emlékére az elmúlt héten a következő adományok érkeztek:

a) a városi pénztár útján:			
Weisz Ernő	35	Neugröschel D.	140
Burián Pálné	40	Groszhändler H.	180
Szabó János	50	Guttman Adolf	260
Zalka Józsefné	60	Klapko András	20

Treitl és Preisz	60	Nagy János	10
Leblang József	100	Takács András	30
Nagy András	10	Nagy Mihály	20
Kapusánszky J.-né	10	Davidko Géza	50
Tomely János	10	Ungvári Mihályné	100
Lengyel György	10	Szabó Lajos	90

Összesen 1285

Régebbi gyűjtésünk .. 44,939 kor. 14 fill.

A gyűjtés eredménye 1917. május 5-ikén .. 46,224 kor. 14 fill.

b) az EPERJESI LAPOK szerkesztősége: Gyűjtőperselyből .. 364-

Eperjes, 1917. május 5. FARAGÓ JÓZSEF, kir. tan., polgárm.

Kérelem

az összes állami és vármegyei tisztviselő urakhoz.

Egyrészt az élelmiszerek megszerzésének nehézsége, másrészt azoknak szakadatlan áremelkedése kivánatos teszi a tisztviselőknek egy beszerzési csoportba való tömörülését.

Legkívánatosabb volna, ha Sárosvármegye összes állami és vármegyei tisztviselői egy beszerzési csoportot alkotnának, mert ily módon hatalmas erkölcsi testületet képezve módjukban lenne élvezni a kormány esetleges anyagi támogatását is.

A csoportosulás módzatainak megbeszélése, megszervezése, illetve megalkulás céljából kegyeskedjenek a vármegye területén állomásozó összes állami és vármegyei tisztviselő urak május 9-ikén délután 3 órakor a vármegye székházának nagy tanács-termében megjelenni.

Eperjes, 1917. május 5. **Dvortsák Győző,** Sáros vm. főlevéltárosa.

HIREK.

Május.

A természet erőkezletét most formálja, dolgozza át tavasszá. Nagy felszabadulások gomolyognak, rajzanak a levegőben, vizekben és a földön, mint a méhek a völgyek, mezők, ligetek napsütéses oldalán. Nagy készülődések vannak minden rügyben, felhasadó fűszálban; felöltik az ősszel elhervadt, a télen agyonragázott uniformist, hogy díszben várhassák azt, akit az emberek most elárulnak, kinek torz figurákat rajzolnak az arcára: az életet.

Olcsová lesz anapfény, a természet zöld kerevetje pedig egyre teltebb, mint a gyermek arca. A pihegő, ártatlanul végighempergő szelid-ség első szemnyitogatása ez. A föld tárnájából gyors egymásutánban a felszínre sietnek az életcsírák, részegítő hálójukat rádobják a természet minden egyes teremtményére: fűre, virágra, csúszó-mászóra, madárra és sok egyéb teremtményre; csak az embert hagyják ki játékból, mintha csak egy detronizált királyról lenne szó, kit nem akarnak urukul ismerni többé...

A derengő reggel ezüstös páratestet ölt. Az erdők mélyén elrejtett virágok, bátoralan növénykéek a régi kedvvel köszöntik egymást. A lomb az előző évben félbehagyott dalait dudolja, a csermely megszokott csevegő hangot hallat s csak az, akinek a természet minden kincsével, szépségével, szavakba nem önthető bájával, ezernyi tűnődésre készítő csodájával hódol, az sülyed vissza a halálutak vérgőzös labirintjába. A természetet ujjongó csarnokának előtornácán fájdalommal, sápadtan hajtja fejt

az ember egy istenalakkal ékeskedő oszlop-főhöz. A szentek-szentjébe nem mehet be, mert oda a megújulás örömeivel, ujjongó szívvel, ünnepi ruhában, pacsirta sóhajjal, gyermekes ábránddal kell jönni. És néki ezeknek egyike sincsen meg, mert ő a természet legszánandóbb liliputija a földön. Makszimálták a cipőjét, de nem makszimálták az örömet; kinek mindenét drága pénz emészt, de akitől olcsón vesznek el mindent, hogy ráadásul az életét is elszedjék, mert minden inkább az övé, semmint saját élete. Elrabolt boldogságokat sirat és ha mosolyog is, az olyan, mint a napfény tánca a havon: meghal, mielőtt megszületett volna. Ha lelke kis tanyáját valami csodálatos fényképező-készülékkel felvehetné, mennyi lenne ugyan ott a reményvirágból, színesre festett majolikavázákban, melyekben valamikor annyi őrizni való volt; titkos, szent fiókokból, drága, rejtett portékákban? Nem lenne vajjon agyontörött valamennyi?

Május, életünk legszebb hónapja, itt vagy! Ha nem lenne annyi illatos-édes zöldelő levélkével, terhes fehér virággal, fakadó rózsával telve a kezed, higgyed el, téged is megátkozott volna az ember!... **Marencsin Zoltán.**

Királynénk születésnapján, május 9-ikén, az összes felekezetek templomaiban hálaadó istentisztelet lesz.

Személyi hír. Szinyei Merse István v. b. t. t. a múlt héten városunkban tartózkodott.

Dr. Fischer-Colbrie Ágost kassai megyéspüspök május 5-ikén városunkba érkezett Vasárnap a plébániai templomban bérmálást végez.

Kitüntetés. Schwartz Sándor, a 15 ik nehéz tarack-ezred tűzmestere, az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartása elismerésül a vitézségi bronzérmét kapta.

Új miniszteri tanácsos, A hivatalos lap május 4-iki száma egy országszerte örömet keltő kinevezés hírével hozza. A király Drasche-Lászar Alfréd címzetes miniszteri tanácsost, sajtófőnököt valóságos miniszteri tanácsossá nevezte ki.

Új albíró. A király Mayer Jenő sajtószentpéteri járásbírói jegyzőt a kisszebeni kir. járásbíróshoz albíróvá nevezte ki.

Humenyánszky R. ezredes távozása. Humenyánszky Rezső ezredes, a 67. gyalogezred pótzászlóaljának parancsnoka, a hadsereg-utánpótló hivatalnál Kassán, széles hatáskörű bizalmi állásra neveztetett ki. A pótzászlóalj tisztikara április 23 ikán vett búcsút szeretett parancsnokától, a távozó ezredestől.

Kormánybiztos. Az állami tanítónőképző képesítővizsgálataira kormánybiztosi minőségben dr. Hodinka Antal pozsonyi egyetemi ny. r. tanárt küldte ki a minisztérium.

Arany-ünnep. A közokt. minisztérium elrendelte, hogy az összes intézetek május 20 ikán, Arany János születésének 100-éves fordulójára alkalmából, intézeti ünnepélyt rendezzenek. Városunk intézetei is megünnepelik ezt a nevezetes évfordulót.

Házasság. Govrik Sándor kir. kath. főgimn. r. tanár, tart. honv.-főhadnagy április 30-ikán vezette oltárhoz Németh Mária, Somorján.

«A Társaság.» Az e heti számba Ferenczi Sári írt «A lady szerelme» címmel színes, szép novellát. Sas Ede verset és a régi magyar társaságról szóló cikksorozat folytatása emlékezik meg Pauler Tivadarról. Körmeny Viktor cikke, Tóth László hosszabb költeménye, a heti társasági rovat és divatlevél egészíti ki a sok szép illusztrációval bővelkedő szám tartalmát. A Társaság előfizetési ára egész évre 28 kor, félévre 14 kor, negyedévre 7 kor. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, IV., Reáltanoda-utca 18.

MA

SZERKESZT
REMENYIK LA
WICK GYU
A lap szellemi
vonatkozó közle
Flórián-utca 4. sz
küldendő

Ferdeségek

Ha keressük eléggé az a po éppen testileg k hogy mi a for nélkülözésnek el találunk egy fe a szentimentális séget.

A régi idők veltséggel nem kötelesség volt szellemi vágyak képest a nőiesség heroikussá teszi

A szentiment ban mint teljesen foglal helyet. N finom érzék feró így aztán a mind zított képe.

Régebbi időt gebbek, tapasztal mekeiknek neve teljes értelmében gyermekszázadba nincs gyermek. század fölfedezte összehasonlítjuk mindenhez értő modern gyerme csodált ideálját a kedett pozsgáské előbbi iránt csak dától helyett. Épp agyonnevelik a g meghoznak, hogy senek nekik. M regények, zongó szegényebb prole boldogító eszköz ezekben ha 15- úgy évtizedekkel eitompulnak, m södtek volna. A blazirtságra, önáll úntságra.

Gyermeknekne fészek melegébe szabadba a legj szethez; az erdőb a mama zsúrjaira

Még a term üdülőhelyekről is szetet. Hol gond erőt az anyatermé találkozik az em akik csak bőveb egyetlen magas c «Flirt.» Nincs mégis talán nincs mindenható polg lunk. Ezért vers bakfiskótl kezdv ezért páváskodna fedezésére nincs s szerencsétlen dup mézetellenes, affé nőiesség mintakép nevetésre kellene

MAGYAR KISDEDNEVELÉS ÉS NÉPOKTATÁS

SZERKESZTIK:
REMENYIK LAJOS ÉS
WICK GYULA.

A lap szellemi részére
vonatkozó közlemények
Flórián-utca 4. szám alá
küldendők.

KIADÓHIVATAL:

KÖSCH ÁRPÁD könyv-
nyomtató-intézete.

Előfizetési pénzek — isko-
lák és tanítók részére az
Eperjesi Lapokkal együtt
egész évre 7 korona — ide
küldendők.

A SÁROSVÁRMEGYEI NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK HIVATALOS KÖZLÖNYE.

.... Az Eperjesi Lapok kéthetenként megjelenő melléklete. ....

Ferdeségek a modern nevelésben.

Írta: Nemes Irma.

Ha keressük annak okát, miért nem boldogul eléggé az a polgári középosztály, mely nem éppen testileg küzd a mindennapi kenyérért, s hogy mi a forrása a sok szenvedésnek és nélkülözésnek ebben a körben, többek között találunk egy ferde kinövést a nevelés terén: a szentimentalizmust és a túltengő érzékenységet.

A régi idők asszonyai semmi különös műveltséggel nem bírtak. Háziasság és anyai kötelesség volt összes tudásuk magasabb szellemi vágyak nélkül s mégis a mai nőkhöz képest a nőiség, a szent egyszerűség valósággal heroikussá teszi őket.

A szentimentalizmus a modern nők világában mint teljesen értéktelen és céltalan tényező foglal helyet. Nem egyéb ez, mint a jó és finom érzék ferde felfogása, kifecamítása, ami így aztán a mindennapi praktikus életnek torzított képe.

Régebbi időkben a szülők valósággal öregebbek, tapasztaltabbak voltak az ifjaknál. Gyermeküknek nevelői, tanácsadói voltak a szó teljes értelmében. Hogy van ez a modern gyermekszázadban? Amint mondani szokás: ma nincs gyermek. Azt állítják, hogy a modern század fölfedezte a gyermek lelkét. Pedig ha összehasonlítjuk a halvány, tágrányított szemű, mindenhez értő kis bölcselőt, a század hypermodern gyermekét, a mai gyermekregények csodálat ideálját a természet naivságában nevelkedett posztagképpű, falusi gyermekkel, úgy az előbbi iránt csak szájalmat kellene érezni csodálat helyett. Épp a jobbmódú szülők valósággal agyonnevelik a gyermekeiket. Minden áldozatot meghoznak, hogy boldog gyermekkorot teremtsenek nekik. Mozi, színház — ahol van — regények, zongora még a fölvergődni vágyó szegényebb proletárcsaládoknál is elmaradhatlan boldogító eszközei a nevelésnek. Pedig mindezekbe ha 15—16. év előtt belekóstoltatnak, úgy évtizedekkel öregszik a gyermek. Érzékei eltompulnak, mielőtt fogékonyságra megerősödtek volna. Az ilyen eltompult érzék vezet blazirtságra, önállatlanságra, kitaráshíányra, életúntságra.

Gyermekeknek úgy, mint fiatal állatoknak a fészek melegében van helyük, azután ki a szabadba a legjobb nevelőhöz, az anyatermeszethez; az erdőbe, az állatok világába és nem a mama zsúrjaira vagy korzósátáira.

Még a természet szépségében pompázó üdülőhelyekről is ma már számúzik a természet. Hol gondfeledést kellene találni és újító erőt az anyatermeszettől, ott mily látványossággal találkozunk az ember? Esztelen divatbábokkal, akik csak bővebb alkalmat keresnek előttük egyetlen magas célnak: a flirtnek kielégítésére. „Flirt.” Nincs is illő magyar kifejezés és mégis talán nincs ország, hol ez oly előkelő és mindenható polgárjogot nyert volna, mint nálunk. Ezért versengenek a korzó hősnői kis bakfisoktól kezdve a fiatalabb nagymamáig; ezért páváskodnak úgy, hogy aztán ahol ennek fedezésére nincs szerencsés dupla fizetés, ott van szerencsétlen dupla adósság. Ezért öltének természetellenes, affektált modort s ha bennük a nőiség mintaképét és őreit keresnők, szájalmas nevetésre kellene fakadni.

(Vége köv.)

□□□

Körlevelek.

1662—1917. sz. Sárosvármegye kir. tanfelügyelőjétől.

Sárosvármegye területén működő összes népoktatási intézetek igazgatóihoz és vezető tanerőikhez

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr folyó évi április 28-ikán kelt 5549. eln. sz. a. elrendeli, hogy Ófelsége Zita királyné legmagasabb születésnapja alkalmából folyó évi május hó 9-ikén a hatósága alá tartozó összes elemi és középfokú tanintézetekben a tanítás szüneteljen és az ifjúság a hitfelekezetek által e napon tartandó ünnepi istentiszteleten is vegyen részt.

Miről Címet tudomás és megfelelő intézkedés végett értesitem.

Eperjes, 1917. május 2.

Szabó Elemér s. k.,
kir. tanfelügyelő.

1575—1917. sz. Sárosvármegye kir. tanfelügyelőjétől.

Sárosvármegye területén levő összes elemi iskolák igazgatóihoz és tanerőikhez.

A Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület vezetősége f. évi április hó 12-ikén 96. kp. szám alatt hozzám a következő átiratot intézte:

„A háború ezúttal is első és legnagyobb kötelességünké teszi, hogy gondoskodjunk a mindennapi kenyérről.

A család feje, a férfi az arcvonalon küzd, hogy a hazáért és a királyért teljesítse a kötelességét. Ki munkálja meg helyette a földet, ki arassa le az életet, ki keresse meg a család szükségleteit, ha nem az asszony? És ha az asszony napestig a munkában fárad, ki gondozza a gyermekeket, ha nem a társadalom?

Ha az anya tudja, hogy a gyermeke jó helyen, megfelelő gondozás és felügyelet alatt van, ha tudja, hogy távollétében nem gyűjtja fel a házat, nem ejti pusztulás veszedelmébe a községet, kétszeres kedvvel dolgozik és nyugodt lélekkel végzi nehéz munkáját. A gyermek gondozása tehát hazafias és emberi kötelessége a társadalomnak.

Arról van szó, hogy amíg a családanyák a mindnyájunk kenyéréért munkában állanak, gyűjtjük össze a gyermekeket valahol (például a májustól októberig rendszeren szünetelő iskolákban) s gondos felügyelet alatt tartjuk őket reggeltől estig, amíg az anyjuk haza nem tér a munkából s át nem veszi ismét a gyermekeit.

Az iskolát mindenestre ingyen engedi át erre az istenes célra az állam, a község vagy a felekezet. A felügyeletet szintén ingyenesen elvállalja fölvaltva a község intelligenciája, az iskolai szünetet élvező tanító vagy tanítónő, legrosszabb esetben pedig a község elöregedett és munkaképtelen lakossága. Úgy képzeljük, hogy az intelligencia vállalja a gyermekek szellemi vezetését és nevelését, a község munkaképtelen lakossága pedig a gyermekek személyi (tisztasági stb.) gondozását. Élelmezést szívesen ad a gyermekeknek az anyjuk, mielőtt a munkába menne vagy pedig a község melegsívű lakossága, amelynek bizonyára mindig van egy-egy kanálka levegy vagy fűzeléke a szegényebb gyermekek számára.

Nagyságos Tanfelügyelő úr! Ime az anyák tehermentesítése és a községi gyermekgondozás kérdésének a megoldása. Nem ke'! hozzá más, mint me'eg szív, egy kis emberszeretet s annak a megértése, hogy amikor biztosítjuk a termést az országnak, a népnek és önmagunknak egyformán teszünk szolgálatot.

Mély tisztelettel kérjük ennélfogva Nagyságodat, hogy amennyiben ebben a kérdésben egyesületünkkel együttérezni méltóztatik, kegyeskednék a tanügyi felügyeletére bízott vármegye összes tanerőit felhívni arra nézve, hogy ezek-

nek az úgynevezett háborús gyermekkereteknek a vezetését, ahol óvoda nincsen, lehetőleg minden községben vállalják s ezzel az anyáknak megadassék a lehetőség, hogy a harctéren küzdő férfiak helyett családjaiknak és mindnyájunknak a szükséges életfeltételeket megszerezhessék.

Midőn ez átiratot Címmel egész terjedelmében közlöm, úgy hiszem, szükségtelen részemről ahhoz külön magyarázat nyújtása, mivel az átirat teljes világossággal megjelöli a célt és annak megoldási lehetőségét. A mezei munkával foglalkozó családok férfi-erői nagyrészenek hadbavonulása miatt a nőnek, az asszonynak jut osztályrészül a család fentartásáról való gondoskodás és a mezei munkákból hatványozottabb mértékben való részesedése, ami természetesen a gyermekek felügyeletére, gondozására van hátrányos kihatással. Az ily gondozás nélkül maradt gyermekeknek felkarolása, védelembe vévése nagyon fontos társadalmi kötelesség. Meleg figyelmébe ajánlom tehát Címmel a most ismertetett ügyet azzal, hogy tege azonnal vizsgálat tárgyává, hogy a községben általában a gyermekek gondozása, felügyelése a szülő, család részéről miként láttatik el, s az mily kívánalmakat hagy hátra és akadnak-e a községben magukra hagyott, vagyis oly gyermekek, kiknek a fentebbi átiratban ismertetett módon való gondozása szükséges. Mind-ezeknek szemügyre vévése alapján tegyen Cím hozzám legkésőbb 8 nap alatt kimerítő jelentést az ott fennálló állapotokról, arra is kiterjeszkedőleg, hogy amennyiben szükséges, mely intézkedéseket tett Cím a szóbanlevő gyermekvédelem gyakorlása érdekében, illetőleg, mely időponttól kezdve és miképpen hajtatik az végre, avagy mi akadályai vannak a fontos emberbaráti tevékenység kifejtésének? A népnevelői hivatáshoz oly közelálló, fentebb ismertetett irányban való közreműködés kifejtésére, melyre Cím a nagy iskolai szünetidő folyamán úgyszólván szabad idővel rendelkezik, azt hiszem, nem kell Címetet buzdítanom.

Eperjes, 1917. április 24.

Szabó Elemér s. k.,
kir. tanfelügyelő.

1525—1917. sz. Sárosvármegye kir. tanfelügyelőjétől.

Sárosvármegye területén levő összes népoktatási intézetek igazgatóihoz és tanerőikhez.

A vall.- és közokt.-ü. m. kir. miniszter úr f. évi április hó 16-ikán 3486—1917. eln. sz. alatt hozzám a következő rendeletet intézte:

„Különös súlyt helyezek arra, hogy az ifjúság a folyó évben is fokozott mértékben vegye ki részét a nemzet háborús kitartását előmozdító s a közszükségletek fedezésére elkerülhetetlen gazdasági munkálatokból; hogy képessége és hajlama szerint pótolja a hiányzó, a harctereken lefoglalt férfimunkaerőt. Elvárom a tantestületektől s különböző fokú és jellegű intézetek igazgatóitól, hogy nemcsak buzdítással, de köteles jó példával is előljárjanak e közreműködés minél eredményesebb keresztülvitelében.

Hívja fel Cím tehát haladéktalanul a hatósága alá tartozó intézetek igazgatóit, hogy a helyi viszonyok, a tanulók életkörülményeinek kellő mérlegelésével intézetük tanulóifjúságát a mezőgazdasági munkálatokban való részvételre szólítsák fel. A szülői engedéllyel jelentkező tanulók névsorát legkésőbb f. évi május hó 15-ig az illető vármegyei mezőgazdasági munkabizottság elnökségéhez haladéktalanul juttassák el, amely a tanulók beosztásáról és ellátásáról saját hatáskörében fog gondoskodni. Minthogy kívánatosnak tartom, hogy az egy tanintézetbe tartozó tanulók lehetőleg nagyobb csoportokban

foglalkoztattassanak, a tanári és tanítói testületek kötelességévé teszem, hogy tekintettel az amúgy is meghosszabbodott nyári szünidőre, az ilyen csoportok felett a felügyeletet felváltva gyakorolják. Felhatalmazom Címet, hogy a felügyeleti beosztást s a felügyelő tanárok, illetve tanítók kijelölését saját hatáskörében eszközölje olyképen, hogy erre a feladatra első-sorban a katonai szolgálat alól felmentett tanárok, illetve tanítók kötelezhetők.

Felhívom továbbá Címet, hogy a tanulók foglalkoztatásának bevégezése után oly összefoglaló kimutatást terjesszen elem, mely intézetként kiterjed a mezőgazdasági munkálatoiban résztvevő tanulók számára, foglalkoztatásuk helyére minőségére a munkanapok számára s amennyiben ez megállapítható — a tanulók közreműködése által elért eredményekre is.

Általában jelentése megszerkesztésénél legyen Cím különös tekintettel azokra az erkölcsi és pedagógiai hatásokra, melyeket akár a felügyelő tanerők, akár a tanulókat gazdasági munkára alkalmazók a tanulókon munkálkodásuk közben megfigyelhettek.

Megjegyzem, hogy a jelentkező tanulók közül is csak azok vehetők fel a névjegyzékbe, akik a mezőgazdasági munkálatokra testileg is alkalmasak és akiknek évközi magaviselete elég biztosítékot nyújt arra, hogy közreműködésük feyelmi szempontból is kifogástalan lesz.

Miről Címet tudomás és megfelelő további eljárás végett azzal értesítem, hogy azon fontos nemzeti érdekekre való tekintettel, melyek a mezőgazdasági munkák pontos elvégzéséhez fűződnek, lelkes buzgalommal járjon közbe a tanulóifjúságnak a szóbanlevő munkákhoz minél nagyobb számban való jelentkezése érdekében, mely tanulók névsora haladéktalanul, azonban legkésőbb *f. évi május hó 15-ig* a vármegyei mezőgazdasági munkabizottság elnökségéhez (Eperjes, Vármegyei háza) bejelentendő, minek megtörténtéről egyidejűleg hivatalomnak is jelentés teendő a munkáknál résztvevő tanulók felett való felügyeleti beosztásra vonatkozó javaslatára kapcsán.

A tanulók foglalkoztatásának bevégezése után pedig minden külön felhívás nélkül részletes jelentés teendő hozzám a rendeletben erre vonatkozólag foglalt valamennyi kőrdőpontra kiterjeszkedőleg, hogy ennek alapján úgy a tanerők, mint a tanulók közreműködéséről a miniszter úrnak minél teljesebb képben beszámolhassak.

Eperjes, 1917. április 21. Szabó Elemér s. k.,
kir. tanfelügyelő.

1570—1917. sz. Sárosvármegye kir. tanfelügyelőjéről.

Sárosvármegye területén levő összes népoktatási intézetek igazgatóihoz és tanerőihöz.

A m. kir. vallás- és közokt.-ü. miniszter úr folyó évi április hó 16-án 25,699/V. sz. alatt hozzám a következő rendeletet intézte:

„Arany János születésének századik évfordulója nem mulhat el nélkül, hogy a magyar tanulóifjúság kegyeletes hűségével s ragaszkodással ne áldozzék a legmagyarabb költő halhatatlan emlékezetének. Arany János költői pályafutása a kristálytisza magyar lélek diadalútját, a népből kisarjadzott őstehetség örökletére ébredését, a magyar nemzetnek az emberiség műveltségével való értékes, benső kapcsolatát jelenti.

A századik évforduló a magyarság legvéresebb megpróbáltatásának idejére esik s a megpróbáltatott nemzet életéjét semmi sem fokozhatja inkább, mintha visszatér azokhoz a nemes hagyományokhoz, melyek ezer év viharai közt mindenkor nemcsak frissítő-, de feltámasztó erejű forrásnak is bizonyultak számára. A jövő nemzedék így evvel az érzéssel zárandokoljon Arany János emlékezetéhez, teljék meg szívelelke áhitatos ragaszkodással, a múltban gyökeredző, a szebb jövőre irányuló eleven hittel. Méltó Arany János nagyságához, hogy a magyar tanulóifjúság szíve egy napon teljék meg lángelkének soha ki nem alvó világosságával, hogy e sok és nehéz áldozatú háborús év egyetlen napján egyszerre, egyézzel hódoljon a legbékésebb, legmagyarabb szívű költő emlékezetének.

Ezért elrendelem, hogy folyó évi május hó 20-án, vasárnap délelőtt lehetőleg 11 órakor valamennyi hatóságom alá tartozó középfokú és elemi iskolában Arany János emléknap tartassék a helyi körülmények és adott viszonyok között lehetséges külső díszel s a nagyközönség bevonásával. Az emléknap programját nem kívánom részletesen megszabni, — szükségesnek és az alkalomhoz méltónak tartom azonban, hogy a Himnusszal kezdődjék, a Szózat énekletével fejeződjék be s feltétlenül felveendő

a műsorba, hogy Arany János egyik költeményét az arra legalkalmasabb tanuló elszavalja és Arany János költői működését a tantestület illetékes tanára méltassa.

Az emléknap keretében beilleszthető a Kiszalud-Társaság által kiadott, Négyesy László féle Arany-emlékfűzetnek az ifjúság között való szétesztása is, amennyiben a szétesztés már eddig meg nem történt volna. Minthogy a Kiszalud-Társaság ezt az emlékfűzetet a magyar tanulóifjúságnak ajándékol szánta, azok az intézetek, amelyek még nem kapták meg, forduljanak közvetlenül a Kiszalud-Társasághoz, közölve az esetleg még szükséges példányszámot is.

Miről Címet tudomás és megfelelő további eljárás végett azzal értesítem, hogy az Arany János-emléknap a rendeletben jelzett módon és időben, az ajándékképpen kapható Arany-emlékfűzetnek szétesztásával, a nagy költő emlékéhez méltóan mulhatlanul megtartandó és ennek megtörténtéről hozzám azonnal kimerítő jelentés teendő.

Jelzem, hogy az emléknap megtartásának az oly iskolánál sem lehet akadály, ahol a körülmények kényszerítő hatása alatt a tanév a felsőbb osztályú tanulókkal már befejeztetett, mivel az emléknap vasárnapra esvén, akkorra a tanulók összehozhatók.

Eperjes, 1917. április 23. Szabó Elemér s. k.,
kir. tanfelügyelő.

1666—1917. sz. Sárosvármegye kir. tanfelügyelőjéről.

Sárosvármegye valamennyi el. iskolája tanítóihöz.

Hivatkozással e lapban legutóbb f. évi márc. 30-án 1188. sz. a kelt körlevelemre, melyben a *cserébogarak irtása* körül kifejtendő buzgókodást az iskolák figyelmébe ajánlottam, a vármegyei alispán úrnak ez ügyben f. évi április 26-án 2631. sz. a. hozzám intézett átiratát tudomás és mihez tartás végett a tanítói karral az alábbiakban közlöm: „A mindinkább szaporodó cserébogártermék ellen való védekezés csakis úgy járhat eredménnyel, ha az irtáshoz a rendelkezésre álló erők felhasználásával látunk hozzá.

Minthogy a legközlebbi időben várható cserébogárrajzásnál a jelenlegi súlyos viszonyok között más munkaerő hiányában az iskolás gyermekek tevékenysége az eddiginél fokozottabb jelentőséggel bír, arra kérem Nagyságodat, hogy a hatásköréhez tartozó iskolák vezetőit, a tanítói kart figyelemztetni, utasítani sziveskedjék, hogy a cserébogárrajzás ideje alatt az iskolaköteles gyermekeket az irtásra buzdítsák, annál közreműködjenek s általában szabad idejüket az irtás fokozására fordítsák.

Eperjes, 1917. április 30. Szabó Elemér s. k.,
kir. tanfelügyelő.

1638—1917. sz. Sárosvármegye kir. tanfelügyelőjéről.

Sárosvármegye területén fennálló összes elemi iskolák tanítóihöz és tanítónőihöz

Vonatkozással 1915. évi november hó 20-ikán 3375. sz. a. kelt és a MAGYAR KISDEDNEVELÉS ÉS NÉPOKATÁS vármegyei hivatalos tanügyi közlöny 1915. évi december 1-jén megjelent számában kiadott körlevelemre, melyben az Országos Vöröskereszt-Egylet kérelmére az iránt kerestem meg tankerületem tanítóit és tanítónőit, hogy a község lakosságának oly irányban legyenek segítségére, hogy a *háborúban megsebesült, eltűnt avagy fogságba esett házatartozói hollétének megállapítása céljából* a tudakozódás körül a közvetítést vállalják, vagyis a Vöröskereszt-Egylet tudakozó-irodájához (Budapest) a kérdőíveket kitöltésük, megfelelően továbbítsák és a beérkező válaszokat az érdekeltekkel közöljék, mely ténykedésekkel a mostani rendkívüli állapotban a lakosság körében a megnyugtató érzetet gondozzák, ápolják: ezúttal arra kérem Címet, hogy a fentebbi irányban kifejtett tevékenységéről szóló jelentését hozzám 8 nap alatt terjessze be, hogy tankerületem tanítóóságának ezen közreműködéséről illetékes helyen beszámolhassak.

Eperjes, 1917. április 28. Szabó Elemér s. k.,
kir. tanfelügyelő.

Hírek.

Kir. tanfelügyelőnk nevenapja. Szabó Elemér, vármegyénk kir. tanfelügyelője régi gyakorlat szerint felesége öngyűlöletével együtt szokta tartani nevenapját április 23-ikán. A háborús állapot természetesen kivonta a gyakorlatból a névnapok rendezését, mely okból a vármegye tanítóóságának sem nyílt alkalm a névnap évforduló alkalmából szeretett vezére

iránti tiszteletének és ragaszkodásának a szokásos módon való kifejezésére. Mindazonáltal tanító-egyesületünk elnöke, Schönwitzky Gyula bártfai áll. isk. igazgató-tanító talált módot, hogy a vármegye tanítóóságának érzelmeit kifejezésre juttassa, és pedig írásban küldte üdvözlését, mint a tanítóóság őszinte megnyilatkozásának kifejezését. Az üdvözlő levelet egész szövegében leadjuk: „Nagyságos királyi Tanfelügyelő úr! A hálas tisztelet legmélyebb érzésével járulok a Sárosvármegyei Általános Népkövelőegyesület nevében Nagyságod elé, hogy becses névnapja alkalmán kifejezést adjak tartozó hálánknak, a mellyel Nagyságodnak úgy az egyesületünk és különösen pedig az általunk fentartott «Tanítók Háza» létele érdekében és nemkülönben a vezetése alatt álló tanítóóságunk boldogulásáért mindenre kiható gondoskodásáért Nagyságod iránt viseltetünk. Nagyon jól tudjuk és érezzük azt, hogy nem mulik idő és alkalom, hogy Nagyságod gondos szeme rajtunk ne csügjön és hogy nagy jóakarattal és bensőséges szeretettel bennünket működésünk terén, valamint minden egyéb életviszonyainkban lépten-nyomon oly bőségesen ne részeltessen. Látjuk és tapasztaljuk a lángoló ügybuzgalmat és áldásos tevékenységet, amelyet Nagyságod hazafüi érzetétől áthatva mint a megye és ezzel kapcsolatosan édes Hazánk magyar nemzeti népkultúrájának felvirágoztatása és megteremtése érdekében vezéri minőségében a nehéz idők dacára eredményesen kifejt és Nagyságodnak ezen lelkes tevékenysége és ügybuzgalma bennünket is nagyobb mérvű ügybuzgalomra és tevékenységre lelkesít. Áldja és tartsa meg az Ég mind-ezekért Nagyságodat és az ezen alkalomkor szintén névnapját ünneplő Nagyságos Asszonyt bőséges atyai szeretetével. Éltesse a jó Isten Nagyságotokat a Haza javára, kedves családjuk boldogítására és a mi örömrünkre igen sokáig! Jókívánságaim megismétlése mellett mély tisztelettel máradtam Bártfa, 1917. ápr. 20-ikán, Nagyságodnak alázatos szolgája Schönwitzky Gyula, egyesületi elnök.”

Halálozás. Részvétel jelentjük, hogy Gajdos Elemér terjékalvi r. kath. el. isk. tanító élete 21-ik és tanítóskodásának 4-ik évében a napokban hosszabb szenvedés után elhunyt. A megboldogult fiatal kartárs ambiciózus munkása volt a tanügynek, mintegy örökölte hivatásszeretetét atyjától, Gajdos János palonczai áll. el. iskolai igazgató-tanítótól. A gyászoló szülőknél őszinte részvétünket nyilváníjuk a gyászset felett.

Katonatanítók illetményei. A kormány rendeletileg intézkedett a tényleges katonai szolgálat tartama alatt kinevezett állami elemi iskolai tanítók illetményeinek akadálytalan kiadása iránt. A rendelet értelmében ugyan is ily áll. el. isk. tanítóknak, tekintet nélkül arra, hogy a kinevezés folytán nyert állásban a hivatali esküt letették-e vagy nem, az illetményeit ki kell utalványozni. Eszerint tehát a fentebbi körülmények között levő kinevezett áll. isk. tanítók illetményeiket vármegyénkben is meg fogják kapni, mire nézve vm. kir. tanfelügyelő-ségünk már intézkedett is.

Iskolai emléknapok. A palonczai áll. el. iskola f. évi április 11-ikén az 1848-iki törvények emléknapját változatos programmal tartotta meg. A tanulók hosszú programmal vettek részt az emléknapon, melyen hazafias énekeket adtak elő és számosan szavaltak alkalomszerű költeményeket. Az emléknapon az e célra szóló beszédet Gajdos János, az iskola igazgató tanítója tartotta. A harapkői r. kath. el. iskola hasonló emléknapja szintén program szerint folyt le, melyen a nap jelentőségét Rákos József, az iskola tanítója magyarázta. — Az osztópataki áll. el. iskola május hó 6-ikán d. u. 4 órakor az iskola volt nagy jótevőjének, néh. méltóságos id. Bánó Józsefnek halála évfordulóján emléknapot rendez a következő műsorral: 1. Ének. 2. Szavalt. 3. Ünnepi beszéd, tartja az iskola tanítója. 4. Szavalt. 5. Ének. 6. Prolog. 7. Pásztor József: A Kárpátokban című 2-felvonásos szindarab előadása. 8. Háborús- és katonadalok. 9. Szavalt. 10. Rákóczi-induló, éneklék a növendékek. Az emléknapot rendezője Lieb Tivadar az iskola tanítója.

Tagsági díjakat fizettek: Polivka János, Tóth Irma, Fedor István 1916-ra egyenkint 250 K; Schönwitzky Gyuláné 1917-re 250 K; Schönwitzky Gyula, özv. Langer Vilmosné, Chehy Szeréna, Sitányi Mária 1916-ra egyenkint 250 K; Petricskó Győző 1917-re 250 K. Eperjes, 1917. május 3. Fleischmann Mór, egyesületi pénztáros.

Értesítés. A sorolt állami tisztv. tehát az állami óvó. kedvezményes késs. és pedig nőtlenek tarthatnak igényt. A ról javadalmuk, száma és kora is), könnyű, nehéz, vagy (férfi 39—47, női 8 nap alatt a kir. tendők. A cipők a tekintettel havonta küldetnek meg az eredeti beszerzési ár kezelési költség lesz te:ében meg nem fe nek kicserélhetők.

Eperjesi Tan. bizottságának k. eperjesi r. kath. el. isk. az eperjesi Tanítók H. bizottságában egy ta. Minthogy a mostani megyei ált. tanítóegye. meg, s így a megüres. gyűlésileg, vármegyét a felügyelő-bizottság. jesi tanítót kérte fel. reményében ezen tisz. megye tanítósa n. látja Petz Károlyt a bizottságában, mivel egyesület kebelében k. tóvá tette magát a b. zéseképpen üdvözöljék.

Felvétel az eper. A Sárosvármegyei Á. sület által Eperjesen (S. létesített Tanítók Házán. vétetik fel bennlakásra. zett internátusba elsősor. Eperjesen középiskolá. jogakadémiát látogató. fel, akik a Sárosvárm. nek rendes tagjai. Ha egyesület rendes tagja nem telnek, az üres l. sárosvármegyei körjegy. jesen tanuló fiai vétett. letnek rendes, illetőleg. Tanítók Háza érdekéb. annak érdekeit támoga. nevezetteknek gyermek. összes helyeket, úgy a. egyesületen kívül álló ta. minemű tisztességes t. polgár gyermekét is f. után fizetendő havi díj. ságához képest a felvét. állapíttatni s a kedvezm. fognak az illetőknek ad. rálásnál csupán az önkö. társba s eszerint tehát, a. árak kisebbek lesznek, e. is leszállíttatnak Remén. internátusban elhelyezett. részére az Országos Ha. már két éven át nyújtot. is meg fog adatni. Tov. tanulók kötelesek a tané. díjat és az evészközök. ronát fizetni. A mosás l. akik az internátusban óha. szám szerint fizetnek. A fe. a Tanítók Háza felügyelő. legkésőbb június 15-ikéig. nokságához, Eperjes, Szé. terjesztendők be. Eperjes, Sárosvárm. Ált. Népkövel.

Szakfelügyelői me. közokt.-ü. miniszter az öna. lák szakfelügyeletével Gra. tanítóképző intéz. igazgató. gazdasági tanárt ideiglene. körüket a miniszter külön t. állapítani. Vármegyénkben. népiskola, melyre az em. hatásköre kiterjed, Bártfán.

Engedélyezés. A va. niszter a bártfai áll. polgár. és felszerelésének javításá. 1047 kor.-t engedélyezett.

Értesítés. A X. és XI. fizetési osztályba sorolt állami tisztviselők és alkalmazottak, így tehát az állami óvónők, tanítók és tanítónők is *kedvezményes kess cipő* elnyerésére jogosultak és pedig nőtlenek egy, nősek két pár cipőre tarthatnak igényt. A cipőre igényt tartók részéről javadalmuk, családi állapotuk (gyermeknek száma és kora is), a cipők minősége (bőrcipő, könnyű, nehéz, vagy fatalpú), a cipők nagysága (férfi 39—47, női 36—43) és mennyisége *8 nap alatt* a kir. tanfelügyelőséghez bejelentendők. A cipők a készlet csekély voltára való tekintettel havonta folytatónlag és fokozatosan küldetnek meg az egyes hivatalokhoz és az eredeti beszerzési áron felül 50 fillértől 1 kor. kezelési költség lesz fizetendő. A méret tekintetében meg nem felelő árú posta útján lesznek kicserélhetők.

Eperjesi Tanítók Háza felügyelő-bizottságának kiegészítése. Lieb Imre eperjesi r. kath. el. isk. tanítónak elhalálozásával az eperjesi Tanítók Háza fiúinternátus felügyelő-bizottságában egy tagsági hely üresedett meg. Minthogy a mostani rendkívüli időkben a vármegyei ált. tanítóegyesület gyűléseit nem tarthatja meg, s így a megüresedett hely sem tölthető be gyűlésileg, vármegyénk kir. tanfelügyelője, mint a felügyelő-bizottság elnöke, *Petz Károly* eperjesi tanítót kérte fel a közgyűlés jóváhagyása reményében ezen tisztség elfogadására. A vármegye tanítósa minden bizonnyal szívesen látja *Petz Károlyt* a Tanítók Háza felügyelő-bizottságában, mivel nevezett kártárs a tanítóegyesület kebelében kifejtett működésével méltóvá tette magát a bizalomra, melynek kifejezéséül üdvözlőjük őt ezen új tisztségében.

Felvétel az eperjesi Tanítók Házába. A Sárosvármegyei Általános Népevelő-egyesület által Eperjesen (Széchenyi u. 10. sz. alatt) létesített Tanítók Házába szept. 1-jétől 40 tanuló vétetik fel bennlakásra és teljes ellátásra. Nevezett internátusba elsősorban oly tanítók, lelkészek Eperjesen középiskolát, tanítóképezdét, vagy jogakadémiát látogató fiúgyermekei vétetnek fel, akik a Sárosvárm. Ált. Népevelőegyesületnek rendes tagjai. Ha a bennlakók száma az egyesület rendes tagjainak fiúgyermekéből ki nem telnek, az üres helyekre az esetben oly sárosvármegyei körjegyzők, vagy jegyzők Eperjesen tanuló fiait vétetnek fel, akik az egyesületnek rendes, illetőleg fizető tagjai és akik a Tanítók Háza érdekében buzgólkodtak, illetve annak érdekeit támogatták. Ha azonban fent nevezetteknek gyermekei sem foglalnak el az összes helyeket, úgy a felügyelő-bizottság az egyesületen kívül álló tanítók (óvók), vagy bármilyen tisztes társadalmi állással bíró polgár gyermekét is felveszi. A növendékek után fizetendő havi díj az élelmicikkek drágaságához képest a felvétel alkalmával fog megállapítani s a kedvezmények is ehhez képest fognak az illetőknek adadni; általában az elbírálásnál csupán az önköltségek vétetnek számításba s eszerint tehát, amennyiben a beszerzési árak kisebbek lesznek, ehhez képest a havidíjak is leszállytatnak. Remény van arra, hogy az internátusban elhelyezett megyebeli tanítók fiaira részére az Országos Hadsegélyző Hivatal által már két éven át nyújtott segély a jövő tanévre is meg fog adadni. Továbbá az összes felvett tanulók kötelesek a tanév elején 5 kor orvosi díjat és az evőeszközök használatáért évi 2 koronát fizetni. A mosás külön fizetendő; azok, akik az internátusban óhajtanak mosatni, darabszám szerint fizetnek. A felvétel iránti kérvények a Tanítók Háza felügyelőbizottságának címezve, legkésőbb június 15-ikéig a Tanítók Háza gondnokságához, Eperjes, Széchenyi u. 10. szám alá terjesztendők be. Eperjes, 1916 május 1-jén. *A Sárosvárm. Ált. Népevelő egyesület elnöksége.*

Szakfelügyelői megbízás. A vall.- és közokt.-ü. miniszter az önálló gazdasági népiskolák szakfelügyeletével *Grasseli Miklós* gazdasági tanítóképző intéz. igazgatót és *Márialaky Kálmán* gazdasági tanárt ideiglenesen megbízta. Hatáskörüket a miniszter külön utasításban fogja megállapítani. Vármegyénkben ily önálló gazdasági népiscola, melyre az említett szakfelügyelők hatásköre kiterjed, *Bártfán* van.

Engedélyezés. A vall.- és közokt.-ü. miniszter a *Bártfai áll. polgári iskola* bútorzatának és felszerelésének javítására és kiegészítésére 1047 kor.-t engedélyezett.

Segély-, illetve gyámpénz. A vall.- és közokt.-ü. miniszter néh. *Markovics Mihály* nyugalmazva volt sáponyi g. kath. el. isk. tanító özvegye szül. *Hanczin Anna* részére évi 660 kor. segélypénzt és *Iren* nevű kiskorú árvája részére 16-ik életévének betöltéséig megfelelő gyámpénzt engedélyezett.

«Napi foglalkoztatási tervek» c. füzet szétosztása. *Exner Leo* hódmezővásárhelyi áll. óvónőképző intézeti tanár «Gyermekfoglalkoztatás» című művének kiegészítésül szánt «Napi foglalkoztatási tervek» c. füzetét az ország kisdödvőintézetei között leendő szétosztás végett 2000 példányban ajánlotta fel. Az ekként felajánlott «Napi foglalkoztatási tervek» című füzetekből 1—1 példányt vármegyénkben ezúttal a következő óvodák kaptak, úgymint: *Bártfa, Bányavölgy, Berzevicze, Eperjes, Girált, Héthárs, Magyaraproncza, Nagysáros. Osztópatak, Palocsa, Paloncza, Tótraszlavicza és Tót-sóvár* állami óvodák, Eperjes r. kath. s Eperjes izr. óvoda.

Dr. Haász Béla: «A törzsorvosné» (Szent Miklós püspöki könyvnyomda. Ára füzve 3 kor., kötve 5 korona). A «Havas gyopárok» előnyösen ismert szerzőjének új könyve viseli ezt a címet, s egy elbeszélést és két rajzot tartalmaz. «A törzsorvosné» érdekes meseszöveg keretében és a most viharzó háború légkörében egy nőt állít elénk, aki az ápolónői kötelesség és a féltékenység örvényei között vergődik. Az ellentétes érzelmek küzdelme megnyugtató befejezésben oldódik fel. A befejező jelenetben poétikus képet festett a szerző. Témájának időszerűségével érdekelni, hangulatainak melegével meghatni fogja ez ügyesen kigondolt és finoman megszínezett novella az olvasót. A «Gyanúokok» tréfás rajza annak, hogyan találkozik két régi jóbarát a határrendőri hivatal szobájában: az egyik mint gyanúval terhelt, a másik mint annak bírja. Itt meglevenedni látjuk a vidéki fiatal tisztviselő csöndes boldogság és előléptetés utáni vágyakozását. Az együgyű buzgóságú kalauz és határrendőrök alakjainak rajzában *Haász Béla*-nak élesen megfigyelő szeme, jóízű humor iránti érzéke és megjelenítő-készsége nyilvánul meg. A «Két könnycsepp» érzékeny története egy szívig ható képet mutat föl a fényes Páris sötét zugából. Két testvér, akik a nagy nyomor miatt egymástól rég elszakadtak és a törvénnyel összekötésbe jutottak, kerül a rendőrtisztviselő elé egy és ugyanazon napon. A rendőrtisztviselő, egy szívvel-gondolkodó ember, észreveszi, hogy a két vádlott: egy festettképző leány, aki kenyérlopásra vetemedett és egy tízéves fiú, aki orvosságot lopott beteg anyja számára, nemcsak vér szerint testvérek, de bűnükben is azok. Elérezkenyedik, szabadon bocsátja őket, sőt a leánynak egy *Luidort* is ad előleg gyanánt, hogy azt a beteg asszonyt ápolja. E finoman megrajzolt jelenet fölött, amelynek nyomorgó alakjain a mord tisztviselővel együtt könnyezünk, a szerzőnek az inségben bűnözők iránti részvéte árasztja melegét. *Haász Béla* stílusa úgy az elbeszélésben, mint a rajzokban gondosan simul tárgyaihoz. «A törzsorvosné» nemcsak kellemes olvasmányt, hanem egy hazafias cselekedetet is rejt magában, mert a szerző a jövedelem 25%-át Sárosvármegye valamelyik elpusztult községében építendő kisdödvő javára, 25%-át pedig *Przemyslben* fogságba jutott testvéreink felségítésére ajánlja. —ch—l.

Műkedvelői előadás *Bártfán*. Nemcsak erkölcsileg, de anyagilag is jól sikerült kabaréestélyt rendezett *Bártfán* az Orsz. Vöröskereszt-egylet *Bártfai* járási fiókjá húsvét hétfőjén. Előkelő közönség töltötte meg a termet s élvezettel hallgatta végig a választékos műsort, amelynek egyes pontjaiban *Löcherer Tamásnak* ügyesen összeállított *Prológja* után *Orosz Gizi, Papp Mar-*

git, Kontschek Ella, Czigány Ella, Divald Boriska, Bartsch Edit, Homolka Lidi, Mosánszky Szeverin, Krajcsovich Gedeon, Mosánszky Lothár és Tóth Miklóská szép készütséggel és sok tapsot aratva adták elő a műsor egyes számait. A rendezés munkáját javarészt *dr. Tóth Miklós* és *Löcherer Tamás* végezték.

Értesítés. Mindazok, akik a beszolgáltatott réztárgyakért még nem kapták meg az őket megillető összeget, átvehetik azt a napok folyamán *Halmi János* tb. rendőrkapitány hivatalában.

Árdragítók. *Feuerstein Bernátné* szatócsot — aki 25 kiló harmadosztályú aprófát, melyet a szakértő 1 kor. 75 fillerre becsült, 3 koronáért adott el — 100 koronára; *Weiss Sámuelné* eperjesi lakost — mert 62 deka hadi-szappant, melynek kilója 4 kor. 40 fill., 7 kor. 50 filléért adott el — 300 koronára; *Tkacs Istvánné Szabol Mária* felsősebesi lakost — mert a savanyútej literjét 56 filléért árúsította — 30 koronára büntette meg a főkapitány; továbbá *Nagy Mihály* kassaújfalusi lakost pedig — mert 60 kilón aluli sertést vágott le közfogyasztásra — egy napi elzárásra és 300 kor. pénzbüntetésre ítélte; s végül *Lipka György* alsősebesi lakost — mert lefőlözött tejet jelzés nélkül hozott forgalomba — 10 kor. pénzbüntetésre és 8 kor. vegyvizsgálati díj megfizetésére ítélte.

Dessewffy-per. *Id Dessewffy Pál*, a sárosvármegyei nábob végrendeletének érvénytelenítése iránt a mellőzött *Dessewffy Oszkár* és *Albert* képviselőiben *dr. Müller Bertalan* és *dr. Sztelho János* által indított nagyjelentőségű perben a m. kir. kúria első számú tanácsa *Günther Antal* kúriai elnök vezetése alatt május 1-jén hozta meg a felek részvétele mellett tartott ülésében *dr. Dobay Zsigmond* sárosvármegyei t. főügyész felszólalásához képest a végleges döntést, mely szerint az eperjesi kir. törvényszék ítéletét megváltoztatta s *Id Dessewffy Pál* végrendeletét érvényesnek jelentette ki. A mellőzött örökösöknek ezután meg kell elégedniük a köteles részzel, amit *kisk. Dessewffy Miklós* képviselőiben *dr. Dobay Zsigmond* megyei t. főügyész a hagyatéki tárgyaláson még a perindítás előtt azonnal megajánlott. *Id Dessewffy Pál* egy félmillió nagylelkű alapítvánnyal tette nevét örökemlékeztetővé, — nagyon örvendetes ezért, — hogy végintézkedését is sikerült az ország első jogtudósai közül álló legfelsőbb bíróságnál megerősíteni.

Katonai felmentések revíziója. A felmentésekhez fűződő közérdeknek minél teljesebb megóvása és a felmentések ellen emelt panaszok megszüntetését sürgető közvélemény megnyugtatósa szükségessé teszi a katonai szolgálalól alól engedélyezett felmentések revízióját, amit a kormány el is rendelt. A felmentések revíziójánál a katonai érdekek kielégítése mellett a legfontosabb állami, köz- és mezőgazdasági érdekek is mérvadó figyelembe fognak részesülni. A revízió egyik alapeszméje az is, hogy aki nélkülözhető, az vonuljon be, az pedig, akit más egyénnel pótolni lehet, ugyancsak a hadvezetőségnek jusson rendelkezésére. A pótlásról minden vállalat, üzem stb. mindig a saját hatáskörében köteles gondoskodni nem védköteles egyének vagy női munkaerők alkalmazásával. Egyes esetekben a katonaság is fog pótlásul adni harctéri szolgálatra alkalmatlan egyéneket. Revízió alá kerül a katonai szolgálalól alól felmentett valamennyi magyar és osztrák állampolgárságú, bosznia és hercegovinai tartományi illetőségű tiszt (tiszjelölt) és legénységi állományú egyén felmentése. A közhatalóságok és közüzemek alkalmazottait hivatalból írják össze. Mindazokat a felmentetteket, akik az előírt kötelezettségüknek a közhírré tett időben nem tesznek eleget, felmentésük jogerőveltségének elbírálása nélkül tényleges szolgálatra azonnal be fogják hívni és a katonai büntetőtörvények értelmében felelősségre fogják vonni.

Nyugtázás. A sárosvármegyei hadiemlék- és műkiállításra a jegypénztárnál eddig felülfizettek: 100 kor.-t dr. Dobay Zsigmond; 80 kor.-t dr. Novák István; 50 kor.-val: Dessewffy Pálné, Ilkovicz Adolf, Lamparter Rezsőné; 30 kor.-val: Mizsicskó József, Reichmann Benjamin; 25 kor.-tid. Berzeviczy Béla, 20 kor.-val: dr. Vojtovich József, br. Uslar-Gleichen Ottó, Baán Bertalan, Frankel Albert, dr. Propper Adolfné, dr. Propper József; 14 kor.-t Grätzer Jenő; 10 kor.-val: dr. Orosz Miklós, Lamos József; 8 kor.-t dr. Vidor Vilmos; 7 kor.-val: dr. Kelemen Béla, Liptai Lajos, N. N.; 5 kor.-t Bednár Gyula; 3 kor.-t Kaluzsa Józsefné; 2 kor.-val: Divald, Halász Illésné, Árje Dezsőné, N. N., Divald Olivash; 1 kor.-val: N. N., N. N., Olivash, Liptai Sándor, Major Róbert, Neumann főhadn., X. Y., N. N., N. N. Összesen 631 kor. A felülfizetésekért hálás köszönetet mond — Eperjes, 1917. május 4-ikén — Bujanovics Gyuláné r.-b. elnök, dr. Propper József r.-b. pénztáros.

Szcurkay Manó-féle alap. A bártfai áll. el. isk. igazgatója, Török Lajos gyűjtőivel fordult az iskola tantesületéhez, hogy Szcurkay Manó kisszebeni áll. el. isk. igazgató tanítónak elhalálása alkalmából nevéhez fűzött létesítendő alapra, melynek kamatai az eperjesi Tanítók Háza internátusban elhelyezett vármegyei tanítók fiai javára fognak fordítani, az iskola tanítói és tanítónői szintén járuljanak hozzá. A tantesület tagjai, tekintettel az emlékezős célra, mellyel a megboldogult igazgató tanító kiváló és sokoldalú tevékenysége méltóképpen megörökítették, a következő adományokkal járultak, u. m.: Török Lajos 5 kor., Adriányi Jenőné 2 kor., Gmütr Józsefné 2 kor., Grofcsik Etelka 2 kor., Gulyássy Tivadarné 2 kor., Nemes Irma 1 kor., Pollák Károlyné 2 kor., Gregor Erzsébet 2 kor., Schönwitzky Gyula 10 kor., Koscs János 5 kor., Fúria Károly 2 kor., Lovasi Bernát 2 kor., Diószeghy Emma 2 kor. és Csehy Szerén 2 kor., összesen 43 kor., mely összeget az iskola igazgatója a v.n. kir. tanfelügyelőséghez küldte be. Özv. Kubányi Lajosné héthársi áll. el. isk. igazgató az említett alapra 30 kor.-t küldött a kir. tanfelügyelőséghez az iskola adományaként. Gleviczky Gusztáv somosi r. kath. el. isk. tanító április 8-ikán és 9-ikén az iskola növendékeivel jól sikerült hazafias tárgyú színjátékot rendezett, melynek jövedelméből 19 kor.-t szánt a Szcurkay Manó féle alapra. Ekként befolyt a kir. tanfelügyelőséghez az említett alapra 92 kor., melyhez véve az eddig kimutatott 155 kor.-t, az alap ezzel kitesz 247 kor.-t.

A kassai keresk. és iparkamara felhívja az érdekeltek figyelmét a m. kir. pénzügyminiszter 1917. évi 36600. számú, az édesített italok készítésénél cukor és mesterséges édesítőszerek felhasználásának szabályozásáról szóló rendeletére, melynek értelmében az édesített italok előállítására többé cukrot beszerezni és felhasználni tilos, kivéve azon cukormennyiséget, amelyek már a rendelet életbelépése napján a cég birtokában voltak. Viszont mesterséges édesítőszereket a rendeletben megállapított módokat és feltételek betartásával szabad beszerezni és felhasználni. Részletesebb felvilágosítás a kamaránál nyerhető.

Más iskolához való beosztás. Vármegyénk kir. tanfelügyelője által a kriványi áll. elemi iskolához beosztott Szekecs Józsa állami tanítónőt a vall.- és közokt.-ü. miniszter Fejérvármegyébe utalta szolgálattételre azzal, hogy őt a vármegye tanfelügyelője tankerületénél egyik szünetelő vagy meggyengült iskolához ossza be.

Illetménynyugták miként való felbélyegzése. A vall.- és közokt.-ü. miniszter a felmerült kételemek elosztása céljából, kapcsolatban a m. kir. pénzügyminiszter vonatkozó rendelkezésével, mihez tartás végett közölte, hogy az 1915: XX t. c. I. §-ában felsorolt közszolgálati alkalmazottaknak mindazokról a közpénztárakból húzott illetményeiről kiállított nyugtái, amelyeket rendes járandóságok fejében húznak, továbbá a közpénztárakból húzott azokról az illetményeikről kiállított nyugtái is, amelyek szorosan véve ugyan rendszeres járandóságokat nem képeznek, de

amelyek az alkalmazottaknak a közszolgálati viszonyból kifolyólag utalványoztatnak ki (pl. jutalom, segély, fizetési előleg), az 1916 évi XXVII. t. c. 2. § a utolsó bekezdése értelmében bélyegezendők, azaz mindezeket a nyugtákat a háború tartama alatt és a békekötés után számított két éven belül a most idézett törvény 1. §-ával hatályon kívül helyezett bélyegilletéki fokozat szerint kell továbbra is felbélyegezni.

A szerencsétlenek támogatói. A Vakok eperjesi intézetének nemes célját id. Berzeviczy Béla Hámorról 25 korona, Hirschfeld Jenő Eperjesről 40 korona és özv. Bodnár Józsefné 2 korona adományozásával részesítették támogatásban. Az intézet vezetősége és vak növendékei ezúton adnak hálájuknak kifejezést.

Hiába keres,

sehol sem talál jobb
s olcsóbb, a táborba
küldendő csomagokra
egyedül alkalmas

vízmentes csomagolópapírost,

mint

Kósch Árpád

könyvnyomdai műintézet ::
papir- és írószerraktárának
üzletében :: Eperjesen.

Sárosvárm. tanítói hadiárva alapja.

Stávorszky Ferenc vargonyi gör. kath. el. isk. tanító tanítványai körében újból gyűjtést rendezett, mely alkalommal 5 kor. 26 fill. folyt be; ez összeget nevezett 4 koronával megtoldotta és így 9 kor. 26 fill.-t küldött be a vármegyei kir. tanfelügyelőséghez oly célból, hogy annak fele a sárosvármegyei tanítói hadiárva javára és felerészben pedig a vakok eperjesi intézete javára fordíttassék. Bálint Dezső kurimai izr. el. isk. tanítónak a tanítók hadiárva javára történt április havi gyűjtési eredménye 14 kor. 60 fill., s ez összeget sógora, Krámer Emil hadnagy 20 koronára egészítette ki, mely összeg kívánság szerint szintén a sárosvármegyei tanítói hadiárva javára fog fordíttatni. Szeghő Andor szedliczei áll. el. isk. tanító az alkoholellesnap megtartásakor rendezett jótékony célú gyűjtése eredményeként 4 kor.-t küldött a kir. tanfelügyelőséghez az említett célra. Ezen újabb

összegekkel a sárosvármegyei tanítói hadiárva alapja kitesz 454 kor. 57 fillért, mely az Eperjesi Takarékpénztárnál gyümölcsöztetik. Míg a vargonyi tanító által a vakok eperjesi intézete javára küldött, fentebb említett összeg a nevezett intézetnek átadatott.

Háborús gyermekkeretek. Éltrevaló mozgalmat kezdeményezett a *Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület*. A mozgalomnak az a vezető-gondolata, hogy miután az ország férfiközönsége a harctéren teljesíti a kötelességét és az asszonyra hárul a föld megmunkálásának a kötelessége, a társadalom viszont addig, amíg az asszony verejtékes munkáját végzi, gondoskodjék a gyermekei felügyeletéről, hogy azok föl ne gyűjtsék a házat s pusztulás veszedelmébe ne ejsék a községet. A F. M. K. E. elnöksége mindjárt a kérdés megoldásának is megadja a kulcsát, amikor fölveti az eszmét, hogy amíg a családnyak a mindnyájunk kenyeréért munkában állanak, azokban a községekben, ahol óvodák nincsenek, gyűjtsék össze a gyermekeket (például a májustól októberig szünetet tartó iskolákban) és tartásuk őket reggeltől estig felügyelet alatt. Az iskolát mindenestre ingyen engedi át erre az istenes célra az állam, a község vagy a felekezet. A felügyeletet szintén ingyenesen elvállalná a község intelligenciája fölvaltva vagy az iskolai szünetet élvező tanító vagy tanítónő, legrosszabb esetben pedig a község előregedett és munkaképtelen lakossága. Az intelligencia végezne a gyermekek szellemi és lelki vezetését, a község öreg és munkaképtelen lakossága pedig a gyermekek személyi (tisztasági stb.) gondozását. Élelmezést szívesen ad a gyermekeknek az anyjuk vagy a hozzátartozóik, vagy pedig a község melegsívű lakossága, amelynek bizonyára mindig lesz egy-egy kanálka leveze vagy főzeléke a szegényebb gyermekek számára. A F. M. K. E. elnöksége megítéltetésnek venné, ha ezt a tervét a testvér közművelődési egyesületek s a működési területén kívül álló vármegyék egyházi és politikai hatóságai is magukévé tennék.

Gyermekszinelődés Somoson. Rendkívül ügyes módot választ Gleviczky Gusztáv somosi r. kath. el. isk. tanító a hazafias jótékonyág gyakorlására. Időről-időre gyermekszinelődásokat rendez tanítványaival, melyekkel nemcsak a kulturának tesz hatékony szolgálatot, hanem az azokon befolyt jövedelemmel nemes jótékonyt is gyakorol. Legutóbb a húsvéti ünnepeket választotta e célra; április 8-ikán és 9-ikén gyermekszinelődást rendezett tanítványaival, hogy a lakosságnak nemes szórakozást nyújtson, az ez alkalommal befolyt fillérek pedig jótékony célra fordíthassa. Nevezett tanító ezúttal 38 kor.-t küldött a várm. kir. tanfelügyelőséghez, mint az elért tiszta jövedelem egy részét, hogy azt felerészben az eperjesi Tanítók Házában elhelyezett itteni megyebeli tanítók fiai javára, néhai Szcurkay Manó volt kisszebeni áll. isk. igazgató nevéhez fűzött, gyűjtés alatt levő alapra és felerészben pedig a vakok eperjesi intézete javára fordítsa. A jövedelem többi részét pedig arra használja fel nevezett tanító, hogy minél nagyobb számban hozhasson növendékeket Eperjesre a hadiemlék- és műkiállításra és az ugyanakkor a tanulók részére tartandó mozielőadásra. A kir. tanfelügyelőség a hozzá küldött összeget a kívánatnak megfelelően elosztva a rendeltetésszerű célra juttatta. Ezúttal még nem hallgathatjuk el azon megjegyzésünket, hogy a somosi iskola tanítójának a jótékonyág gyakorlására választott eme ügyes módja a vármegye számos iskolájánál hasonló felkarolásra találhatna.

Adakozzunk az elesett hősök özvegyei és árvaí javára! Hadsegélyző Hivatal főpénztára, Képviselőház.

A páfrány erika mint se
hadügyminiszteri közönséget, misz igazolják, hogy az erika és más mány gyanánt ig tók. Ezen növényként értékesítés és tájékoztató a helyiségében ba koztatót a kam használatra az ér

Segély. A állami elemi isko segélyeket enge 80 kor. segélyt en bártfai áll. isk. áll. isk. c. ig., Ho és Kotsz Ferenc részére. Egyenként Török Lajos bártf Fúria Károly, K. Gulyássy Tivadar András bártfafür újfalvi áll. isk. tan nyertek: özv. Tele Irma és Gregor Er

A kassai ker közgyűlése. A tartotta közgyűlés tése mellett. Nap mel vette tudom tatása alkalmából köszönettel fogad az aktuális kérdé vezető be az ülés zett Weisz I. Leo tásának megerősít sának és költségve hogy a fővárosbat adóhoz hasonló s a maga buzgó közt Az elnöki közlés gyűlés véleményét déglői és kávéhá díjazása és az á terhelő szavatoss nemkülönben a rendszabályozása vezet ügyében. A fenntartási költség évi járulékot szav bizottságába ped Sándort küldötte A titkár ismertett léptetése alkalmá seket, míg a segé lem megrendszabá tésről referált. Az lására vonatkozó álláspontra helye maximálással szem natosnak tartja az megállapítása az kezdetét, következ kereszttül. Szepesv bályrendeletének zése alá utalása u jához híven, csaf váradí kamarának ellen irányuló akó segédttikárt a véo bízta meg s teen továbbá, hogy a v s a kassa—temesvá téssel él. Végezet seket tárgyalta a l gokkal és munkaer kében volnának ki

A páfránygyökér, a tarackbúza, az erika mint sertéstakarmány. A cs. és kir. hadügyminisztérium ismételt figyelmzetteti a közönséget, miszerint kitűnően bevált kísérletek igazolják, hogy a páfránygyökér, a tarackbúza, az erika és más cserjék és fagalyak sertéstakarmány gyanánt igen eredményesen felhasználhatók. Ezen növények gyűjtéséről és takarmányként értékesítéséről szóló részletes útbaigazítás és tájékoztató a kereskedelmi és iparkamara helyiségében bármikor megtekinthető s a tájékoztatót a kamara készséggel bocsátja rövid használatra az érdeklődők rendelkezésére.

Segély. A vall.- és közokt.-ü. miniszter az állami elemi iskolai tanerők részére a következő segélyeket engedélyezte, és pedig egyenként 80 kor. segélyt engedélyezett: Schönvitzky Gyula bártfai áll. isk. c. ig., Szabó Antal nagysárosi áll. isk. c. ig., Horváth Károly palocsai áll. isk. ig. és Kósts Ferenc pécsújfalvi áll. isk. igazg.-tanító részére. Egyenként 60 kor. segélyben részesültek: Török Lajos bártfai áll. isk. igazg., Lovasi Bernát, Fúria Károly, Koscs János, Széchenyi Sándor, Gulyássy Tivadar bártfai áll. isk. tanítók, Kuzma András bártfafürdői és Csanádi János somosújfalvi áll. isk. tanítók. Egyenként 50 kor. segélyt nyertek: özv. Telegdyné Bogdánffy Anna, Nemes Irma és Gregor Erzsébet bártfai áll. isk. tanítónők.

A kassai kereskedelmi és iparkamara közgyűlése. A keresk. és iparkamara tegnap tartotta közgyűlését Siposs A. Gyula elnök vezetésével. Napirend előtt a közgyűlés örömmel vette tudomásul az Öfelsége megkoronáztatása alkalmából előterjesztett hódoló feliratnak köszönettel fogadását. Az elnök tartalmas és az aktuális kérdésekre kiterjeszkedő jelentéssel vezette be az ülést, melynek során megemlékezett Weisz I. Leo fakereskedő alelnökké választásának megerősítéséről, a kamara zárszámadásának és költségvetésének jóváhagyásáról s arról, hogy a fővárosban alakult pályaválasztási tanácsadóhoz hasonló szervezet létesítésénél a kamara a maga buzgó közreműködését helyezte kilátásba. Az elnöki közlések meghallgatása után a közgyűlés véleményt nyilvánított a szállodai, vendéglői és kávéházi női alkalmazottak rendszeres díjazása és az állat eladóját és cserébeadóját terhelő szavatosságról szóló törvényjavaslatok, nemkülönben a láncolatokkereskedeleme rendszabályozása tárgyában kiadott rendelettervezet ügyében. Az eperjesi faipari szakiskola fenntartási költségeihez a közgyűlés 600 korona évi járulékot szavazott meg, az iskola felügyelőbizottságába pedig Holénia Bélát és Buchner Sándort küldötte ki a kamara képviselőjében. A titkár ismertette az új adótörvények életbe léptetése alkalmából történt kamarai intézkedéseket, míg a segédtitkár a láncolatokkereskedeleme rendszabályozása ügyében tett felterjesztésről referált. Az ipari cikkek árának maximálására vonatkozó tervek tekintetében arra az álláspontra helyezkedett a közgyűlés, hogy a maximálással szemközt aggályai nincsenek, kívánatosnak tartja azonban, hogy a magasabb árak megállapítása az anyagok termelőjénél véve kezdetét, következetesen és igazságosan vitessék keresztül. Szepesvármegye kéménvseprési szabályrendeletének szakértő bizottság véleményezése alá utalása után, a kamara régi állásponthoz híven, csatlakozott a közgyűlés a nagyváradi kamarának a hosszú lejáratú kiegyezés ellen irányuló akciójához, majd dr. Oláh Béla segédtitkárt a védjegylajstromozási teendőkké bízta meg s teendőire feleskette. Elhatározta továbbá, hogy a vasúti összeköttetések javítása s a kassa—temesvári vonal érdekében felterjesztéssel él. Végezetül pedig azokat az intézkedéseket tárgyalta a közgyűlés, amelyek az anyagokkal és munkaerővel való takarékoság érdekében volnának kívánatosak és szükségesek.

□□□

MOZIÉRDEKESSEGEK.

Rovatvezető: Figyelő.

«Az üldözöttek» cím alatt a háború egyik legértékesebb irodalmi termékét kell értenünk. A könyv Fock Gusztáv rabatai konzul műve, amely rengeteg példányszámban kelt el úgy Németországban, mint a semleges államokban. De hát mit is tárgyalt ez a könyv, ha a német kormány egyenes rendeletére megfilmesítette annak a tartalmát? Erre könnyen megfelelhetünk. A francia háborús örület legnagyobb és legmeggrázóbb rémségeit. Sokan azt hiszik talán, hogy ez egy háborús propaganda film, amely a francia hisztéria tükré akar lenni, de ahhoz gyenge minden írói képzelet, hogy azt hűen vissza tudja adni. Mégis akadt valaki, aki saját tapasztalatai árán megpróbálta ezt: Igaz, ez irtozatos áldozatába került Gusztáv Focknak, de a mű létrejött és jegyzeteit, amelyeket a semleges Spanyolországban rendezett, hosszas és kinos vándorlás után eljutván hazájába, azt könyvalakban is megjelentette és csak így jutott tudomásunkra, hogy milyen embertelenül bántak a franciák Marokkóban a német, osztrák és magyar alattvalókkal. Ez annál is inkább erkölcsstelen eljárása a francia kormánynak, mert hiszen — szerződés szerint — Marokkó tulajdonképpen semleges állam... Fock konzul filmjének a legnagyobb érdekessége az, hogy az elhullt áldozatok fényképeit is bemutatja és így kétségkívül tényekkel állunk szembe. A film Budapesten leirhatatlan sikert aratott. Megjegyezzük, hogy mi, akik a film bemutatóját láttuk, csak elragadtatás hangján nyilatkozhatunk arról. Nálunk vasárnap játssza a Színház-mozgó, 4, 6 és 8 órakor.

Homunculus IV. főszerepét ismét a kiváló Olaf Föns alakítja. Szombaton és vasárnap játssza az Uránia.

Kedden Henny Porten fog fellépni az Uránia-ban «A komédiás-élet» című artista-dramában.

KÖZGAZDASÁG.

Konyhakert.

Ebben a rovatban a fenti cím alatt indított tájékoztató a könnyen elsajátítható konyhakertmívelést igyekezett azokkal megismertetni, akik eddig azzal nem foglalkoztak; miért is csak a feltétlenül szükséges útbaigazítással szolgált.

Most, mikor konyhakertjében mindenkinek magának kötelessége zöldségféle élelmiszerszükségletét előállítani, nem terjeszkedtünk ki a korai palántanevelés stb. ismertetésére, először azért, mert a konyhakertmívelésnek hasznos és szükséges voltát különösen a hivatalnoki kar ismerte fel, ez pedig a kellő felszereléssel nem rendelkezhetik; a szükséges berendezés költségével való megterhelés nem időszerű; állítsuk hát elő szükségletünket csekélyebb költséggel és fáradsággal.

Erőteljes korai zöldségféle előállításának főkélléke az okszerű palántanevelés; palántáink erősek, életképesek és gyorsan fejlődnek, ha azokat átültetjük (pikkirozzuk), de minthogy ez a módszer inkább kereskedelmi kertészetben nélkülözhetetlen, hogy korai zöldségféléket lehessen előállítani, elégedjünk meg az egyszerű házi konyhakerttel, tehát palántáinkat kellően ritkítsuk meg, hogy azok gyorsabban erőteljes palántákká fejlődjenek, így is elérjük a megkívánt eredményt.

A melege változott időjárás lehetővé teszi, hogy a konyhakertben a tavaszi ültetést a következő héten befejezzük; aki azonban még a korábban elvetendő növények magvait nem vetette el, azt feltétlenül cselekedje meg, attól ne tartson, hogy az idén már elkésett, mert ha később is, de kertjében ki fognak fejlődni a növényei.

A korábban ismertetett módon elkészített ugorakágyakba vessük most már el a magot, úgy hogy az ágy közepén keskeny barázdát készítsünk s abba szórjuk a magot egymástól 10

cm. távolságra; a mag csírákéességét nem ismerjük, azért célszerű azt sűrűbben vetni, ha azonban a mag jó volt s minden növény kikelt, csak minden harmadikat hagyjuk meg mert az ugorak hosszú indát ereszt, az ezen kinőtt nagy levelek miatt csak ritkán szabad hagyni az ugorakát, nehogy a napfényt és nedvességet a levelek elvonják a növénytől.

A mult heti esős, hideg időjárás nem volt alkalmas a kukorica elültetésére sem, de most már siessünk azt is elültetni. A kukoricafészkek egymástól 50—60 cm. szélességre készítendő, úgy hogy jól frissen trágyázott földbe kapával 10—15 cm. nyire a földet kiemeljük s az így keletkezett fészkekbe 2—3 kukoricaszemet teszünk, azután a kiemelt földet a magra visszahelyezzük; ha a mag (szem) kikelt s a növény 15 cm. magasságúra kifejlődött, abból 1—2 darabot hagyunk csak meg, a többit kihúzzuk de mindig csak az erősebb növényeket szabad, meghagyni.

Berlin szénbányát vásárolt majdnem 33 millióért.

És pedig a trierit. Tehát jó messze Berlinton, úgy hogy mégse lesz egészen független a szénellátás dolgában a birodalmi főváros, mert hát még mindig a vasúti szállításra van szorulva. Ez pedig, sajnos tudjuk, fel is mondja nem egyszer a szolgáltatást. Mennyivel előnyösebb a mi székesfővárosunk helyzete. Köiöskörül van véve szénbányákkal. Pilisvörösvár, Pilisszentiván, Nagykovács, Solymár szénbányaközségei mind tőzsomszédjai a fővárosnak. Innen bizony akár drótkötélpályáik meghosszabbításával idebent föltüzelésre magát a szénét is behozhatják, függetlenül minden vasúti szállítási akadálytól. De még tökéletesebben hozhatják be akár magát a szénből előállított hajtóerőt villamosáram alakjában. Egy hazai szénbánya a kész villamóram szállítására annak az áramdíjnak a huszonötödöröszeért vállalt kötelezettséget, amennyit ma a villamóramért a fővárosban fizetnek. Akkor persze majd csökkenne a gáz-mizéria is; mert hát ilyen olcsó villamóramnál ki fogyasztana gázt? Boldogulna a székesfőváros népe is; mert tudjuk, hogy villamóssággal bármiféle picit gépet, még játékmórtort is lehet hajtani. S nemcsak Budapest követhetné ebben Berlin példáját. De pl. Nagyvárad és a közeli nagybárod szénbánya, meg a Félix-fürdő és Püspökfürdő hőforrása felhasználásával; Losoncz a rapp-romhányi szénbánya, Kassa pedig a verseny kiküszöbölése miatt bezárt kassasomodi közszenbánya, Balassagyarmat a kürtösi szénbánya, Székesfehérvár a várpalotai és a szapári közszenbánya, Brassó a köpöci, Deés, Zsibó és Zilah az egregyvölgyinek a felhasználása útján. Ezen esetekben bizony a külföldre menő pénz csak minket szegényít s a külföldet gazdagítja, s ezzel romlik is a pénzünk értéke.

Vaspénz van a semlegeseknél is. A három skandináv országban: Dániában, Svédországban és Norvégiában is rézgálic készítésére használták fel a rézpénzt. Vaspénz veretésével fogják ott is útját állani az ebből származó aprópénzhiánynak.

Börgyár háborús nyeresége. Csak 130%, a Bergmann féle neubidsóvi, csehországi börgyár háborús nyeresége, mely a békében veszteséggel dolgozott. Hogyne lenne drága azután mindenféle bőrű!!

Kamatmentesen előlegezik két hónapra a H. T.-nek a helyette teljesített kiadásokat. Szegény H. T. kölcsönre szorul s kitől venné mástól, mint azoktól, akik tisztára tőle függnek. Azoknak a vidéki malmoknak persze több tőkéjük van s inkább is várhatnak, mint a szegény H. T. Mintha az abszolút korszak végrehajtóval beszédett önkéntes nemzeti kölcsönei jutnának az embernek az eszébe. Vagy nem?

Fiumét féltik a drága tarifáktól. Hogy majd hajón olcsóbban érik el Budapestről Galaczon át a tengert. A fiúmei kereskedelmi kamarában az kérték, hogy amíg Fiuméba is nem lesz hajóút, ne emeljék a vasúti fuvardíjat. A javaslatot egyelőre külön bizottsághoz utalták.

Jó tavaszuk van a malmoknak. Van szénük, olajuk, őrlénivalójuk; a hajózás megnyitásával jön az oláhországi gabona is. Még a tavalyinál is nagyobb nyereséggel biztatja ez a tavaszi jó üzlet a malmokat. Pedig már tavaly is csak a bevallott keresetük 50 százalék körül volt. Talán csak mégis itt volna az ideje, hogy a lisztet és a mindennapi kenyeret olcsóbbá tegyék. Sz. L.

Felelős szerkesztő: Kiadótulajdonosok:
Dvortsák Győző. Koós Ernő és Frigyes.

Békeidőből — békeáron!

□ Megkezdett modern □
kézimunkák

rövid ideig kiárúsítatnak
Tompai Mihály-utca 4. sz. alatt,
délután 3--6-ig.

Bérbeadó

Gömörmege Tajti községben levő
■ 956 m. holdas birtokom. ■

Vasúti állomás Ajnácskő. A birtok áll cca 400 m. hold szántó- és rétből és cca 200 m. hold kitűnő erdős legelőből. Eleget és jó gazdasági épületek. Közlekedési felvilágosítással szolgál *Kirchmayer Gerő*, Eperjesenyiczke.

■ Jótállás a biztos eredményért. ■

Törvényesen védve.

Reitter Oszkár

nagybecskereki ny főkaptány és fajbaromfitenyésztőnek nagy-szerű találmánya a

„PATKÁNING”

patkányirtó-szer (nem mérge), mely emberre és háziállatokra nem ártalmas és fölülmul minden más irtószert. 1 doboz ára 3 K, mely eleget körülbelül 60 patkány kiirtásához. Minden dobozhoz használati utasítás van mellékelve. Ismertető prospektust, melyben le van írva, hogy különféle nagyságú gazdaságban hány adag használható, kérésre ingyen küld a PATKÁNING-gyár egyedüli elárúsítója, a Torontói Agrárbank Részv.-társaság Nagybecskereken.

Eladó két ház.

Néhai Hortulányi Andor örökösei Eperjesen szabadkézből eladják

■ Árok-utca 19. szám alatt és ■
Lőcsei-út 37. sz. a. lévő házakat.

Utóbbi nagy udvarral és gazdasági épületekkel.

Bővebb felvilágosítást ad *Dobránszky György* eperjesi birtokos, Lőcsei-út 64.

HIRDESSÜNK
AZ EPERJESI LAPOKBAN!

Versenypályázat.

A sirokai közbirtokosok és hívek a sirokai plébániai lakásnak, magtárnak és fatartónak eternit-palával való befedésére és egyéb tatarozására pályázatot hirdetnek.

A költségvetés részletezve írásban nyújtandó be.

Egyidejűleg a **kisvitézi r. kath. hitközség** pályázatot hirdet az ottani templom eternittel való befedésére.

A versenytárgyalás f. évi **május 13-ikán** délután 3 órakor lesz a sirokai iskolaépületben.

Bővebb felvilágosítással a sirokai róm. kath. lelkészi hivatal szolgál.

Jó házból való
tanulóleány

fizetéssel felvétetik.

Cím a kiadóban.

3 elegánsan butorozott
utcai szobából, fürdő-
szobából és konyhából
álló

lakás kiadó.

Bővebbet Fő-utca 71. szám alatt
az udvarban, II. emelet.

Bérbeadó □□ □□

vidéken egy

nyaraló

(6 szoba butorozva)

kerhasználattal. □□

Bővebbet *Török Kálmán* úrnál Kendén.

Vezérképviselőt

az egész megyére felállítandó
vezérügynökséghez

keres :: ::

az Országos Elemi Kár- és

Életbiztosító Részvénytársaság,

Budapest, VIII., Népszínház-utca 22. sz.,
ahova az írásbeli ajánlatok intézendők.

Pezsgődugót

használat de nem töröttet, 40 fillérért
veszünk darabonként. Küldhető előzetes
tudakozódás nélkül utánvétellel.

Új palack-dugókat

minták előzetes beküldése mellett a leg-
magasabb árban veszünk.

Frommer Testvérek Budapest,
Teréz-körút 23.

DR. PALÓCZ k. egészségügyi tanár :::
v. kórházi specialista orvos
Budapest, IV., Károly-körút 2. sz.

Sok évi óriási speciális praxisa folytán teljes biztossággal felismeri és kigyógyítja úgy férfiaknak, mint nőknek a titkos és nemibetegségeket, valamint az azokból származó összes bajokat. Rendel hétköznapokon d. e. 10-12, d. u. 3-5 óráig. Ha személyesen lehetetlen volna megjelenni, válaszbelleges levélre szívesen ad **díjtalan** felvilágosítást afelől, hogy otthoni kúrával hogyan szabadulhat meg gyökeresen a bajától.

RÉGI UJSÁGPAPIROS

kilónként 60 fillérért kapható
KÓSCH ÁRPÁD cég
papírüzletében, Eperjes.

Geschäftszahl: V. 1261/4.—5.

Aufforderung an die Erben, Vermächtnisnehmer und Gläubiger eines Ausländers.

Am 27. November 1916 ist der nach Sebeskellemes (Ungarn) zuständige, ungarische Staatsbürger **Ferdinand Lukas Grega**, Fotograf in Wien, II., Stefaniestrasse 7, wohnhaft gewesen, woselbst derselbe seines ordentlichen Wohnsitz hatte, mit Hinterlassung einer letztwilligen Anordnung verstorben.

Gemäss §§ 137, 138 kais. Pat. v. 9. August 1854 R. G. Bl. Nr. 208 werden alle Erben, Vermächtnisnehmer und Gläubiger, die österreichische Staatsbürger oder hierlands sich aufhaltende Fremde sind, aufgefordert, ihre Ansprüche an den Nachlass längstens **bis 10. Juni 1917**, beim gefertigten Gerichte anzumelden, widrigens der Nachlass ohne Rücksicht auf diese Ansprüche an die ausländische Behörde oder eine von dieser legitimierte Person ausgefolgt werden kann.

Zugleich werden gemäss § 140 kais. Pat. vom 9. August 1854 R. G. Bl. Nr. 208 mit Rücksicht darauf, dass die hierlands befindlichen Erben um die Vornahme der Verlassenschafts-abhandlung durch die österreichische Gerichtsbehörde angesucht haben, die allfälligen auswärtigen Erben und Vermächtnisnehmer aufgefordert, ihre Ansprüche in der gleichen Frist anzumelden und bekannt zu geben, dass sie die Abtretung an die ausländische Behörde verlangen, widrigens, wenn letztere nicht selbst die Abtretung verlangt, die Abhandlung hierlands und zwar mit den sich meldenden Erben allein gepflogen würde.

K. k. Bezirksgericht Leopoldstadt
Abteilung V, am 10. April 1917. *Locker.*

(Für die Richtigkeit der Ausfertigung der Kanzleileiter: Weinstabel.)

BUZIÁSFÜRDŐ

Magyarország legszénsavdúsabb szén-
savas, sós, vasas, radioactiv forrásai.
Moorfürdők. Hidegvízgyógyomd.

Elsőrangú

szívgyógyfürdő.

(Magyar Nauheim.)

Női bajoknál, hólyag-, vesebajok,
köszvény, csúsz, ideg-
bántalmaknál.

Fürdőidény: május-október.

Kifogástalan ellátásról gondoskodva van.

Hivatalos
fürdőorvos: **dr. MAHLER GYULA.**

Buziáson fürdőorvosi gyakorlatot folytatnak:

dr. BIASINI J., dr. PORUTIU R., dr. SCHOPF J.,

dr. SUGÁR R., dr. GLASS R. urak.

Részletes prospektussal szolgál:

Muschong Buziás gyógyfürdőjének

igazgatósága.

E

Előfizetés
Egész évre
Félévre . . .
Negyedévre
Hirdetési díj: 1
peltisor egyszé
15 l. Közlemény

Új

Ma még
ér véget a
denki érzi, h
indul meg a
munkáját m
majd föl, ha
val közéletü
fokon, ahol
tunk, hanem
szárnyal vel

Ez nem t
lat, hanem k
logikus köve
kezése sohas
értőbb, a sze
az egész társ
sabb és nagy
Ifjú királyun
jogok kiterje
szaporítását

Ezek az e
elviselhetőbb
kötés után a
den emberi
az anyagi és
szakát, ame
áhitóva vár

Nem szü
várjuk. Min
azt siettetni
részt venni
ugyanis, hog
kedvezőbb f
két, minnél r
zik vitéz had
eszközeivel s
jük ellensége
kifejtésünk n
módja pedig
hatodik had
eddig felülm
Ettől senki s
csak tehetség
szegű kötvény
ben megvásá

□□□□□□
□□□□□□
□□□□□□

Vasárnap
május
13-ikán

□□□□□□